

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ympäristöstrategia 2014–2020

– Kohti eurooppalaista kestävän kehityksen edelläkävijäaluetta

HANNELE ILVESSALO-LAX (TOIM.)

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ympäristöstrategia 2014–2020

– Kohti eurooppalaista kestävän kehityksen edelläkävijäaluetta

KOONNUT: HANNELE ILVESSALO-LAX

RAPORTEJA 50 | 2015

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja pohjanmaan ympäristöstrategia 2014 – 2020

– Kohti Eurooppalaista kestävän kehityksen edelläkävijäaluetta, Osa 1

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kuvat: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Liisa Maria Rautio, Hannele Kekäläinen, Pertti Sevola ja Juhani Koivusaari

ISBN 978-952-314-274-9 (PDF)

ISSN 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-314-274-9

www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Esipuhe	2
Ympäristöstrategian tausta ja tarkoitus	3
Uusi kausi 2014–2020	3
Ympäristöstrategia on Etelä- ja Keski-Pohjanmaan sekä Pohjanmaan maakuntaliittojen sekä alueen ELY-keskusten yhteinen strategialinjaus	4
Matkalla kohti eurooppalaista kestävän kehityksen edelläkävijäaluetta: teemakohtaiset päätavoitteet ja toimenpiteet 2014–2020	6
Miten matka kohti eurooppalaista edelläkävijäaluetta on edennyt kaudella 2007–2013?	6
Teemafoorumit sekä niissä sovitut teemakohtaiset visiot, tavoitteet ja toimenpiteet	8
Vesien tila ja tulvariskien hallinta	8
Asutun ympäristön elinvoiman turvaaminen.....	16
Vähähiilisyys ja ilmastomuutoksen torjunta	22
Monimuotoisuuden turvaaminen	26
Ympäristötietoisuuden edistäminen ja kestävä kehitys	33
Ympäristöstrategian toteutus ja seuranta	37
Seurannan perustana ajantasaiset indikaattorit.....	37
Keskeisiä määritelmiä	38
Ympäristöbarometri – Miten ympäristöstrategian toteutus etenee?	40
Teema: Vesien tila ja tulvariskien hallinta	41
Teema: Asutun ympäristön elinvoima.....	42
Teema: Vähähiilisyys ja ilmastomuutoksen torjunta	43
Teema: Monimuotoisuuden turvaaminen.....	44
Teema: Ympäristötietoisuuden edistäminen	45
Kestävä kehitys (sosiaalinen ja taloudellinen)	46
Toimintaympäristömuutoksia kuvaavat indikaattorit.....	47
Keskeiset ympäristöstrategian päivityksessä huomioidut asiakirjat	48
Liitteet.....	49
Liite 1. Teemafoorumeihin osallistuneet henkilöt ja tahot	49

Esipuhe

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan yhteinen ympäristöstrategia kaudelle 2014–2020 on laadittu laajana alueellisena yhteistyönä. Perusideana on ollut päivittää kauden 2007–2013 ympäristöstrategia vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Ympäristöstrategian koordinaatiovastuu on ollut Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksella. Pohjanmaan ELY-keskus sekä Etelä-Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan liitto ja Pohjanmaan liitto ovat antaneet vahvan panoksensa strategian laadintaan ja yhteisen tahtotilan sopimiseen. Ympäristöstrategia on näin ollen kahden ELY-keskuksen ja kolmen maakunnan liiton yhteinen linjaus alueen ympäristön parhaaksi ja kestäväen kehityksen toteutumiseksi alueella. Ympäristöstrategia laaditaan ja sitä toteutetaan EU-ohjelmakausittain. Yhteisenä alueellisena visiona on kehittyminen eurooppalaiseksi kestäväen kehityksen esimerkkialueeksi ja alueelliseksi edellä kävijäksi vuoteen 2030 mennessä. Indikaattorit muodostavat vision toteutumisen seurannan ytimen. EU-indikaattoriyhteistyön kautta edistetään sellaisten mittarien kehitystyötä, joilla peilataan oman alueen kehitystä suhteessa muuhun maahan ja muuhun Eurooppaan.

Ympäristöstrategian 2014–2020 päivitysprosessi käynnistyi strategian laatijoiden ja keskeisten sidosryhmien yhteisellä seminaarilla, jossa sovittiin peruslinjaukset päivitystyöhön. Käytännön työn ytimen ovat muodostaneet ympäristöstrategian painoaloihin perustuvat teemafoorumit. Visio kestäväen kehityksen esimerkkialueeksi kehittymisestä kulkee punaisena lankana kautta kaikkien strategisten tavoitteiden, painopisteasetteluiden ja toimintalinjojen. Kaikissa teemafoorumeissa on linjattu ympäristön vaaliminen ja siitä huolehtiminen alueellisen vetovoiman sekä elinvoimaisuuden kannalta hyödylliseksi. Se myös edistää väestön hyvinvointia ja edesauttaa elinkeinoelämän kilpailukykyä. Ympäristöstrategiassa huomioidaan erityisesti ympäristöongelmien syntyä ehkäisevät toimenpiteet.

Ympäristöstrategian luonnos oli laajalla sidosryhmien kommentointikierroksella, ja sen myötä saatu palaute on huomioitu lopullisen strategian viimeistelyssä. Strategiaa toteutetaan mm. EU-hankkeiden avulla. Seurannan perustan muodostavat ajantasaiset indikaattorit, joiden pohjalta laadittava ympäristöbarometri antaa kuvaa kehityksen suunnasta alueen kolmessa maakunnassa.

Ympäristöstrategian laadinta edustaa vapaaehtoisuuteen perustuvaa keskeisten alueellisten toimijatahojen yhteistä sitoumusta, johon kiteytyy yhteinen tahtotila sekä näkemys suunnasta, jota kohti alueella halutaan edetä. Tämän kokoaminen yksiin kansiin luo pohjaa yhteen hiileen puhaltamiseen koko alueen elinvoian ja kestäväen kehityksen toteutumisen parhaaksi. Pitkäjänteinen strategiaprosessi edistää yhteistä ympäristön vaalimiseen liittyvää tavoitteenasettelua ja toimintojen yhteensovittamista eri alueellisten toimijatahojen kesken. Prosessi jatkuu indikaattoriseurannalla ja niihin perustuvalla väliraportoinnilla.

Mika Soininen
Ylijohtaja
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Kaj Suomela
Ylijohtaja
Pohjanmaan ELY-keskus

Aulis Rantala
Y-vastuualueen johtaja
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Asko Peltola
Maakuntajohtaja
Etelä-Pohjanmaan liitto

Jukka Ylikarjula
Maakuntajohtaja
Keski-Pohjanmaan liitto

Olav Jern
Maakuntajohtaja
Pohjanmaan liitto

Ympäristöstrategian tausta ja tarkoitus

Uusi kausi 2014–2020

Länsi-Suomessa on aiemmin laadittu ympäristöä koskevia tulevaisuuslinjauksia seuraavasti: Länsi-Suomen ympäristöohjelma ja siitä kiteytetty ympäristöstrategia vuosille 2000–2006 sekä Länsi-Suomen ympäristöstrategia vuosille 2007–2013. Nämä ohjelmalliset tavoitteet sekä strategiset linjaukset on laadittu tiiviissä alueellisessa yhteistyössä siten, että alueellisen ympäristöviranomaisen pääyhteistyökumppaneina ovat olleet maakuntien liitot: Etelä-Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan liitto ja Pohjanmaan liitto. Yhteisesti sovittuna toimintatapana on ollut noudattaa EU-ohjelmakausiin perustuvaa seitsemän vuoden sykliä strategisia linjauksia määriteltäessä. Käytännön toimia strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi on toteutettu kansallisella ja EU-rahalla. Tämän kauden ympäristöstrategiassa erityisen tärkeää on strategian toteutus laajalla keinovalikoimalla EU:n aluekehitysrahoituksen vähentyessä merkittävästi aiempiin kausiin verrattuna. Strategiaa toteutetaan osana virkatyötä ja alueellisten toimijoiden normaalia toimintaa, kansallisella erityisrahoituksella sekä erilaisten erillisprojektien kautta.

Ympäristöstrategian sisältöä on tässä strategiassa päivitetty suhteessa tapahtuneisiin toimintaympäristömuutoksiin. Työn käynnistysseminaarissa 2013 todettiin, että strategian peruslinjaa ei ole tarpeen muuttaa, sillä jo aiemmin määritelty vuoteen 2030 ulottuva pitkän tähtäimen visio on edelleen ajan-kohtainen. Visiona on jo esipuheessa mainittu alueen kehittyminen eurooppalaiseksi kestäväen kehityksen esimerkkialueeksi vuoteen 2030 mennessä. Visio muodostaa strategiatyön sateenvarjon, jonka alle erilaiset teemakohtaiset visiot ja tavoitteet sijoittuvat. Vision toimiessa pitkän tähtäimen päämääränä, linjattiin käynnistysseminaarissa perustelluksi jatkaa ympäristöstrategiaprosessin toteutusta aiempiin painoaloihin (teemoihin) nojautuen, jolloin pääfokuksena on vesien tilan parantaminen ja tulvariskien hallinta, monimuotoisuuden turvaaminen, asutun ympäristön elinvoiman vaaliminen, vähähiilisyys ja ilmastomuutoksen torjuminen sekä ympäristötietoisuuden edistäminen. Näiden teemojen sisältöjen päivitystarpeita käsiteltiin viidessä teemafoorumissa. Ympäristötietoisuuden edistämisen ja kestäväen kehityksen teemafoorumissa käsiteltiin myös maakuntastrategioiden ja -ohjelmien sisällön yhteen sovittamista ympäristöstrategian linjausten kanssa ja todettiin kaikkien eri strategioiden yhteensopivuus hyväksi ja toinen toistaan tukeviksi.

Ympäristöstrategia oli laajalla lausuntokierroksella kesän 2014 alusta syyskauden alkuun 2014 asti. Annettu palaute on mahdollisuuksien mukaan huomioitu lopullisessa strategiaversiossa. Kiitokset kaikille lausunnon antajille monipuolisesta ja rakentavasta palautteesta.

Ympäristöstrategia on Etelä- ja Keski-Pohjanmaan sekä Pohjanmaan maakuntaliittojen sekä alueen ELY-keskusten yhteinen strategialinjau

Länsi-Suomen ympäristöohjelma ja -strategia on jo prosessin alkutaipaleelta asti laadittu yhteisenä linjauksena maakuntien liittojen kanssa, jolloin sisältö on mahdollisimman hyvin sovitettu yhteen maakuntasuunnitelmien ja -ohjelmien kanssa ja omalta osaltaan tukee aluekehitystyötä. Tämä menettelytapa on todettu hyväksi ja toimivaksi sekä kaikkien osapuolten kannalta hyödylliseksi. Näin myös ympäristöstrategia on määritelty osaksi koko aluekehittämisen kokonaisuutta. Yhteisenä visiona on alueen kehittyminen eurooppalaiseksi kestäväksi kehityksen edelläkävijäalueeksi.

Ympäristöstrategiaa toteutetaan myös ELY-keskusten hallitusohjelmakausiksi laadittujen strategisten tulossuunnitelmien kautta. Nämä tulossuunnitelmat toteuttavat hallitusohjelmaa. Ympäristöstrategiaproessin kautta saadaan alueen omiin linjauksiin ja toimintaympäristöön perustuvaa sisältöä em. strategiseen tulossuunnitelmaan. Seuraava strateginen tulossuunnitelma laaditaan kaudelle 2015–2019. Kun ympäristöstrategian sisältö viedään osaksi näitä ELY-keskusten strategisia tulossuunnitelmia, lisää se strategian vaikuttavuutta.

KUVA 1. Ympäristöstrategian kehikko huomioiden kansainväliset ja kansalliset lähtökohdat sekä alueen erityispiirteet. Alueen erityispiirteet ja haasteet sekä niihin vastaaminen muodostavat strategian keskeisen lähtökohdan.

Alueella ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon alueellisessa päätöksenteossa ja toiminnassa. Alueen toimijoiden yhteinen tahto sekä sitoutuminen strategisiin tavoitteisiin ja niiden toteuttamiseen ovat kantavina voimina kestäväksi kehityksen toteutumisessa ja eurooppalaiseksi kestäväksi kehityksen esimerkki-alueeksi kehittämisessä. Ympäristön vaaliminen ja kestäväksi kehityksen edistäminen nähdään alueen elinvoimaisuutta sekä elinkeinoelämää ja kilpailukykyä vahvistavana toimintana. Esimerkiksi vähähiilisyyspyrkimyksissä ja ilmastomuutokseen sopeutumisessa keskeisessä roolissa on cleantech sekä uusiutuvan energian käytön lisääminen energiantuotannossa. Lisäksi vesien tilan vaaliminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen luovat pohjaa mm. luontomatkailu-liiketoiminnalle ja maaseutumatkailulle. Hyvän alueidenkäytön toteutuksen avulla tuetaan samalla elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Ympäristö-

tietoisuuden edistämisellä on kytkös esimerkiksi luontokoulutoiminnalle. Koko ympäristöstrategia tukee sekä luonnonvarojen kestävästä käyttöä että ekosysteemipalvelujen kehittämistä osana alueen elinvoimaisuutta ja väestön hyvinvointia.

Alueen hyvinvointiin ja kilpailukykyyn liittyy myös luotettava energian saatavuus kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Ympäristöstrategian päivittämisen koordinaattorina on toiminut *Hannele Ilvessalo-Lax* Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksesta. Teemojen vetäjinä ovat toimineet Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksesta vesistöpäällikkö *Liisa Maria Rautio* (Vesien tila ja tulvariskien hallinta), alueidenkäyttöpäällikkö *Jyrki Palomäki* (Asutun ympäristön elinvoima), luontoympäristöpäällikkö *Esa Koskenniemi* (Monimuotoisuuden turvaaminen), ympäristönsuojelupäällikkö *Päivi Kentala* (Vähähiilisyys ja ilmastomuutoksen torjunta) ja erikoissuunnittelija *Hannele Ilvessalo-Lax* (Ympäristötietoisuuden edistäminen).

Maakuntien liittojen yhteyshenkilöinä ovat olleet suunnittelujohtaja *Antti Saartenoja* (Etelä-Pohjanmaan liitto), suunnittelupäällikkö *Teppo Rekilä*, varalla aluesuunnittelija *Janna Räisänen* (Keski-Pohjanmaan liitto), Kaavoitusjohtaja *Ann Holm*, varalla kaavoitusinsinööri *Pirjo Niemi* (Pohjanmaan liitto).

Pohjanmaan ELY-keskuksesta ympäristöstrategiatyöhön on osallistunut kalatalouspäällikkö *Minna Uusimäki*.

KUVA 2: Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue.

Matkalla kohti eurooppalaista kestävän kehityksen edelläkävijäaluetta: teemakohtaiset päätavoitteet ja toimenpiteet 2014–2020

Miten matka kohti eurooppalaista edelläkävijäaluetta on edennyt kaudella 2007–2013?

Kestävän kehityksen mukaisesti ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon alueellisessa päätöksenteossa ja toiminnassa. **Edelläkävijän asemaa tavoiteltaessa** ympäristöstrategiassa tähdätään alueellisenä yhteistyönä yhteiskunnalliseen muutokseen siten, että alueen eri toimijoiden päätöksenteossa ja yhteiskunnallisessa toiminnassa huomioidaan kaikki kestävän kehityksen ulottuvuudet tasavertaisesti siten, että alue erottuu selkeänä edelläkävijänä muiden Euroopan alueiden joukossa. Kestävän kehityksen toteutumista seurataan indikaattorien avulla siinä määrin kuin Eurooppa-tason yhteismitallisia indikaattoreita on käytettävissä siten, että voidaan verrata alueen tilannetta muiden Euroopan alueiden tilanteeseen. Lisäksi panostetaan EU-indikaattoriyhteistyöhön sen yhteismitallisten indikaattorien kehitystyön vauhdittamiseksi.

Edelläkävijyyttä ilmaisee myös se, että alueen toimijoiden yhteisen strategialinjauksen avulla voidaan yhteisvoimin ja yhteen hiileen puhaltamalla kohdentaa toimenpiteitä siten, että ympäristön tila paranee ja/ tai riskit ympäristön pilaantumiselle vähenevät. Eri toimijoiden yhteisten panostusten kautta on saatu vähennettyä esimerkiksi maataloudesta peräisin olevaa potentiaalista ravinnekuormitusta vesistöihin. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutusta on edistetty yhdyskuntarakenteen ratkaisuihin niin, että koko alueen elinvoimaisuus turvataan. Päästöjä ilmaan on vähennetty teknisillä panostuksilla sekä pyrkimyksellä uusiutuvan energian käytön lisäämiseen. Tätä kautta ilmanlaatu on parantunut ja ilmastomuutoksen torjunta on edennyt. Luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa erityisen hyviä tuloksia on saavutettu vapaaehtoisessa aktiivisessa suojelutyössä, kuten merikotkakantojen selvä elpyminen ilmentää. Myös talousmetsien monimuotoisuuden turvaamisessa on aktiivisten suojelupanostusten kautta saatu hyviä tuloksia. Jätehuollon toteutus ilmentää eri toimijoiden ympäristötietoisuutta ja -vastuullisuutta. Tällä saralla on saavutettu hyviä tuloksia esimerkiksi jätteiden sivuvirtojen hyödyntämisessä energiantuotannossa. Samalla on panostettu valistuksen, neuvonnan ja alueellisen yhteistyön kautta ympäristötietoisuuden edistämiseen jätteiden määrän vähentämiseksi ja niiden synnyn ehkäisemiseksi.

Ympäristöstrategian seurantaindikaattorit kiinnittyvät teemakohtaisiin tavoitteisiin, jolloin erityisesti avainindikaattorit ovat tärkeässä asemassa. Tämän vuoksi avainindikaattorit tulkintateksteineen käyvät ilmi kunkin teeman yhteydessä. Ne on pääsääntöisesti lueteltu samassa järjestyksessä kuin strategiset tavoitteetkin (A–D) kiinnittyen tällä tavoin kunkin tavoitteen linjaukseen ainakin siltä osin kuin relevantteja indikaattoreita on ollut mahdollista löytää. Teemafoorumeissa on todettu indikaattorien laajempi tarve, mutta valitettavasti aluetiedon saatavuus on monelta osin haasteellista ja tähän tulisi jatkossa panostaa enemmän kuin valtakunnallisesti kuin alueellisesti. Ympäristöstrategian osassa 2 kuvataan toimintaympäristön muutoksia kuvaavia seurantaindikaattoreita, jotka eivät suoraan kiinnity tavoitteisiin, mutta niiden kautta saadaan kuitenkin oleellista tietoa toimintaympäristömuutoksista. Ympäristöbarometrissä avainindikaattorit on lihavoitu, jotta barometrin luettavuus helpottuisi.

Ympäristöstrategian seurantaindikaattorien perusteella muutosta parempaan havaitaan selvästi enemmän kuin muutosta huonompaan. Osin muutosta ei ole havaittavissa tässä vaiheessa lainkaan, joka osin selittyy sillä, että ympäristön tilassa, muutokset parempaan näkyvät vasta viiveellä, vaikka merkittäviä toimenpiteitä tilan parantamiseksi onkin määrätietoisesti tehty. Koska nyt on kyseessä alueellisen

ympäristöstrategian päivitys jatkona kahden aiemman kauden strategioille (2000–2006 ja 2007–2013) niin oleellista on indikaattorien avulla tarkastella muutosta aiemmista kausista nykyhetkeen. Seurannan jatkuvuuden kannalta on oleellista käyttää pitkäjänteisesti samoja indikaattoreita eri strategiakausina, jotta tapahtuneet muutokset (parempaan tai huonompaan) tunnistaa ja suunnata toimenpiteitä vaikuttavuuden kannalta mielekkäästi.

Kun ympäristöstrategian lähtökohtana on ollut linjata yhteinen tahtotila keskittyen alueen keskeisiin, strategiaan haasteisiin ja niihin vastaamiseen erilaisten toimien avulla, niin alueen toimijat voivat tähän nojaten suunnata resurssejaan kestävä kehityksen toteutumisen kannalta mahdollisimman tuloksekkaasti ja tehokkaasti.

Teemafoorumit sekä niissä sovitut teemakohtaiset visiot, tavoitteet ja toimenpiteet

Vesien tila ja tulvariskien hallinta

Visio vuoteen 2030:

Alue on edelläkävijä kestävässä kehityksessä mukaisessa vesienhoidossa ja tulvariskien hallinnassa

Tavoite A. Vesien tilan parantaminen

- Jatketaan valuma-aluekohtaista vesien- ja merenhoidon suunnittelua ja yhteistyötä.
- Panostetaan vaikuttavuudeltaan merkittäviin yhteishankkeisiin, joilla parannetaan järvien, jokien ja rannikkovesien tilaa. Huomioidaan myös alan tutkimus- ja kehitystarpeet.
- Vähennetään vesiin kohdistuvaa maatalouden, metsätalouden, asutuksen, turkistuotannon, turvetuotannon ja teollisuuden kuormitusta sekä vesistöjen sisäistä kuormitusta.
- Säilytetään pienvesien, kuten purojen, fladojen ja kluuvijärvien, luonnontilaa ja panostetaan vesielinympäristön monimuotoisuuteen.
- Vähennetään sulfaattimailta vesiin tulevaa happamuus- ja metallikuormitusta sekä jatketaan alan tutkimus- ja kehitystyötä.
- Toteutetaan rantojen ruoppaamiset siten, ettei aiheuteta vahingollisia muutoksia vesien tilalle tai ranta- luonnolle.
- Kehitetään öljyntorjunnan ja kemikaalivahinkojen torjunnan valmiuksia ja yhteistyötä.
- Toteutetaan tulvasuojelu-, säännöstely- ja kuivatushankkeita siten, että vesien hyvä tila voidaan saavuttaa ja ylläpitää.

Tavoite B. Pohjavesien tilan säilyttäminen hyvänä

- Yhteen sovitetaan pohjavesien suojelua ja kestäväää käyttöä.
- Kartoitetaan pohjavesialueiden riskikohteet ja ohjataan toimintoja riskien vähentämiseksi.
- Pyritään tunnistamaan pohjavesistä riippuvaiset maa- ja vesiekosysteemit ja huomioidaan ne alueidenkäytön suunnittelussa.
- Jatketaan pohjavesiin liittyvää tutkimus- ja kehittämistyötä sekä lisätään yhteistyötä hyödyntäen yhteis- tarkkailuja.

Tavoite C. Tulvariskien hallinnan tehostuminen

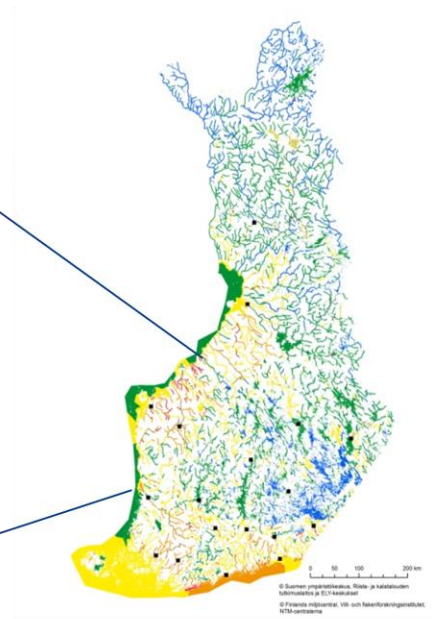
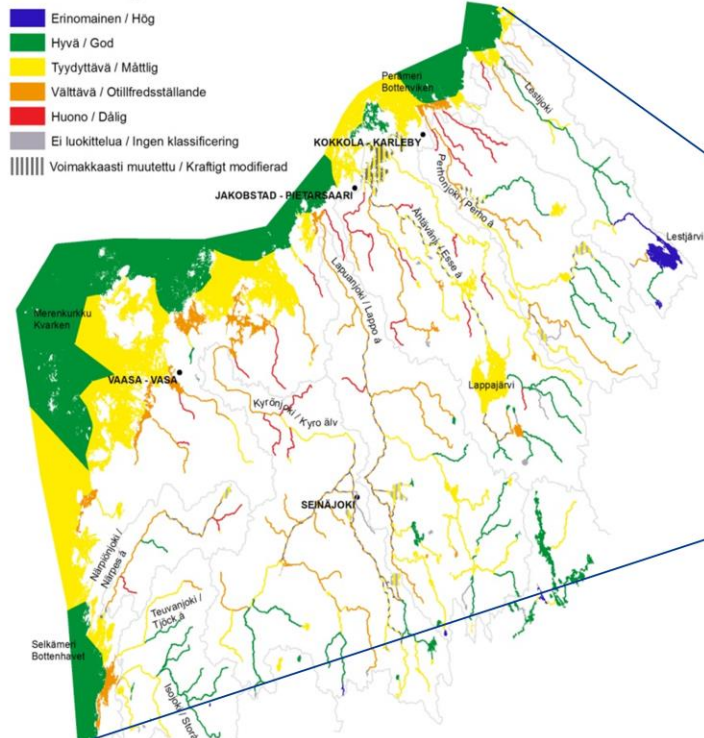
- Lisätään alueen kaikkien toimijoiden tulvatietoisuutta ja omatoimista tulviin varautumista.
- Ohjataan alueidenkäytön suunnittelua ja muiden toimintojen sijoittumista siten, ettei uusia tulvariskejä aiheudu.
- Huolehditaan patojen turvallisuudesta ja vesistöarakenteiden toimintavarmuudesta kaikissa tilanteissa.
- Suunnitellaan tulvariskien hallintaa laajapohjaisesti ja vähennetään tulvista aiheutuvia vahinkoja.
- Panostetaan tulvatorjunnan yhteistyöhön sekä tulvatiedottamiseen.
- Hallitaan tehokkaasti tulvariskejä sekä varmistetaan riittävä alan asiantuntemus.
- Toteutetaan tulvasuojelu-, säännöstely- ja kuivatushankkeita siten, että vesien hyvä tila voidaan saavuttaa ja ylläpitää.

Tavoite D. Kestävä vesien monikäyttö

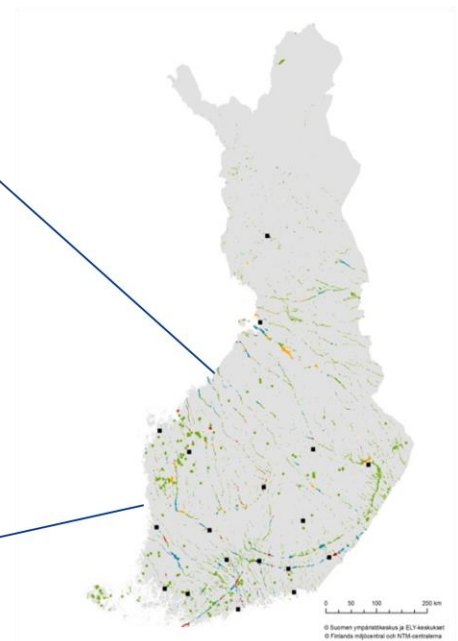
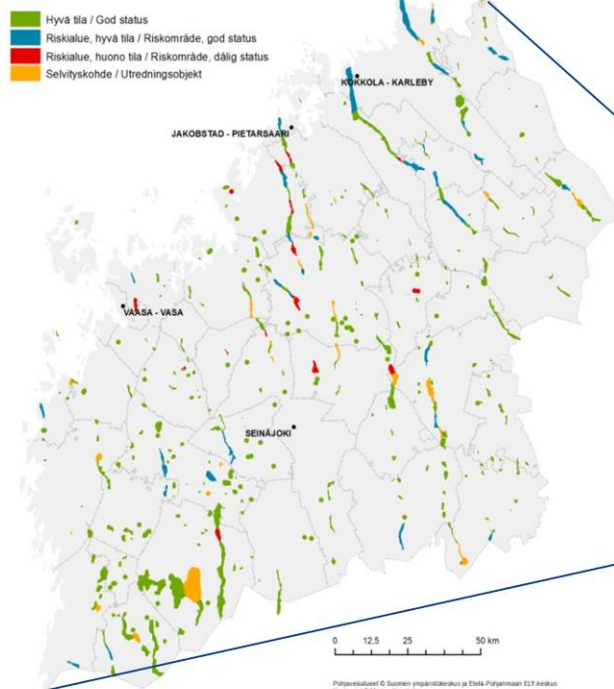
- Toteutetaan monitavoitteisia vesistöjen kunnostushankkeita hyödyntäen mm. Manner-Suomen maa-seudun kehittämisohjelmaa.
- Turvataan kalakantojen luontainen lisääntyminen ja esteetön vaellus sekä niiden kestävä hyödyntäminen. Huomioidaan joen ja jokisuiston välinen vuorovaikutus.
- Kehitetään kestävän vesihuollon yhteistyötä sekä turvataan yhdyskuntien ja elinkeinotoiminnan tarvitseman puhtaan veden saanti.
- Parannetaan vedenhankintaan soveltuvien pohjavesialueiden ja pintavesien tilaa ja käytettävyyttä.
- Edistetään vesistöihin liittyvää kestävää luontomatkailua ja virkistyskäyttöä.
- Jatketaan jokineuvottelukuntien ja -rahastojen toimintaa sekä aktiivista valuma-alueyhteistyötä. Jatketaan pohjavesiyhteistyön toteutusta ja ns. rannikkoryhmien työtä.
- Panostetaan tiedotukseen kansalaisten omista vaikutusmahdollisuuksista vesien tilan parantamisessa ja tulvariskien hallinnassa.

Pintavesien ekologinen tila
Ytvattens ekologisk status

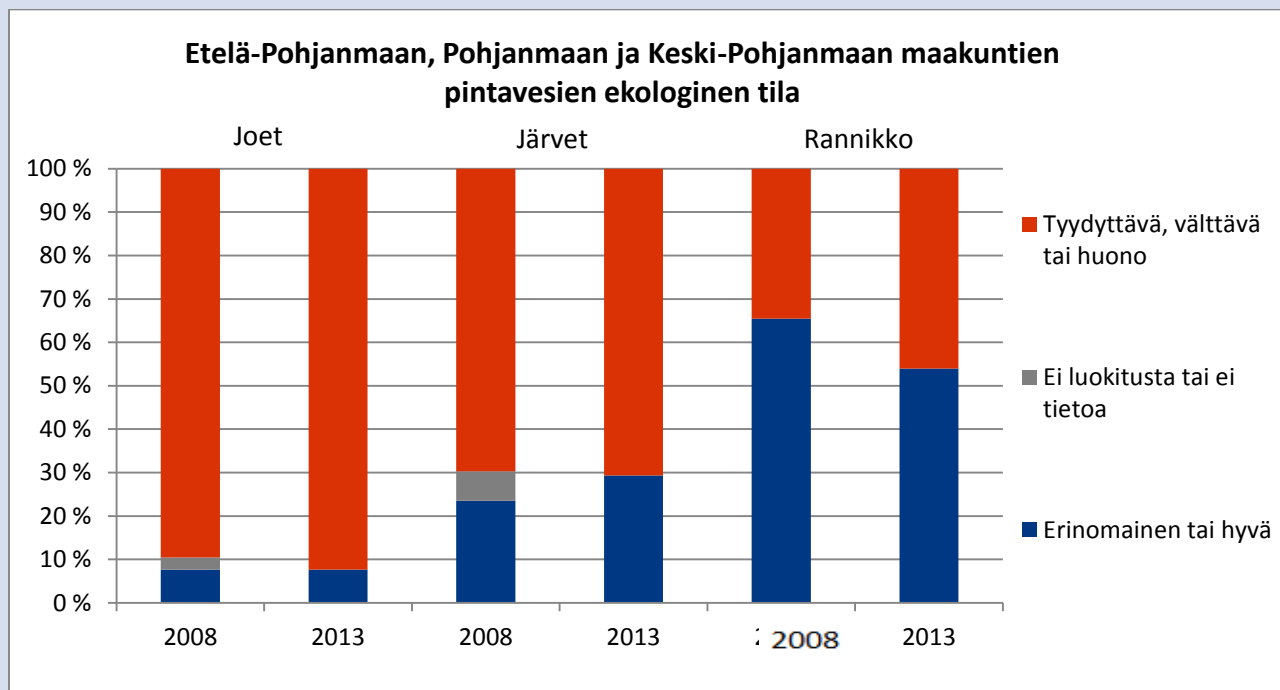
Pohjavesien kemiallinen tila ja riskialueet
Grundvattnens kemiska status och riskområden

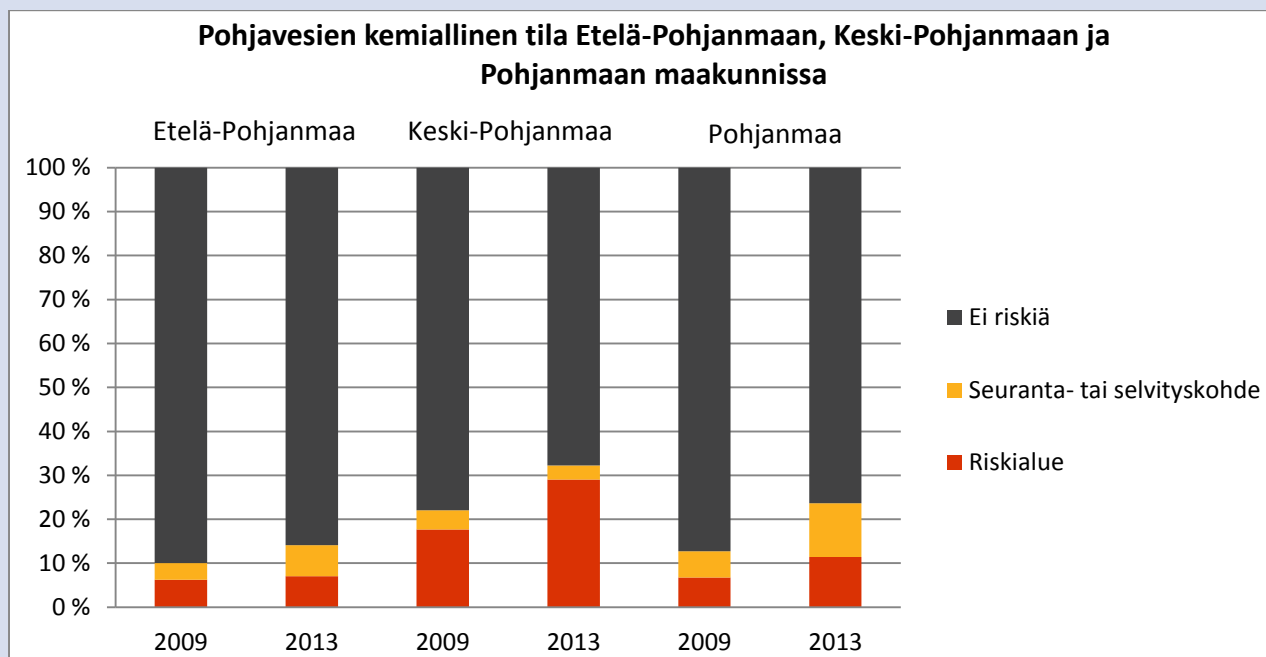
Koko Suomen luokittelukartat löytyvät täältä: <http://paikkatieto.ymparisto.fi/vesikartta>

KUVA 3. Pintavesien ekologinen tila vuonna 2013 oli Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla selvästi huonompi kuin Suomessa keskimäärin. Pohjavesien tilassa on suuria alueellisia vaihteluita. Tietolähde: Herta-ympristötietojärjestelmä.

Avainindikaattorit ympäristöpuntareina

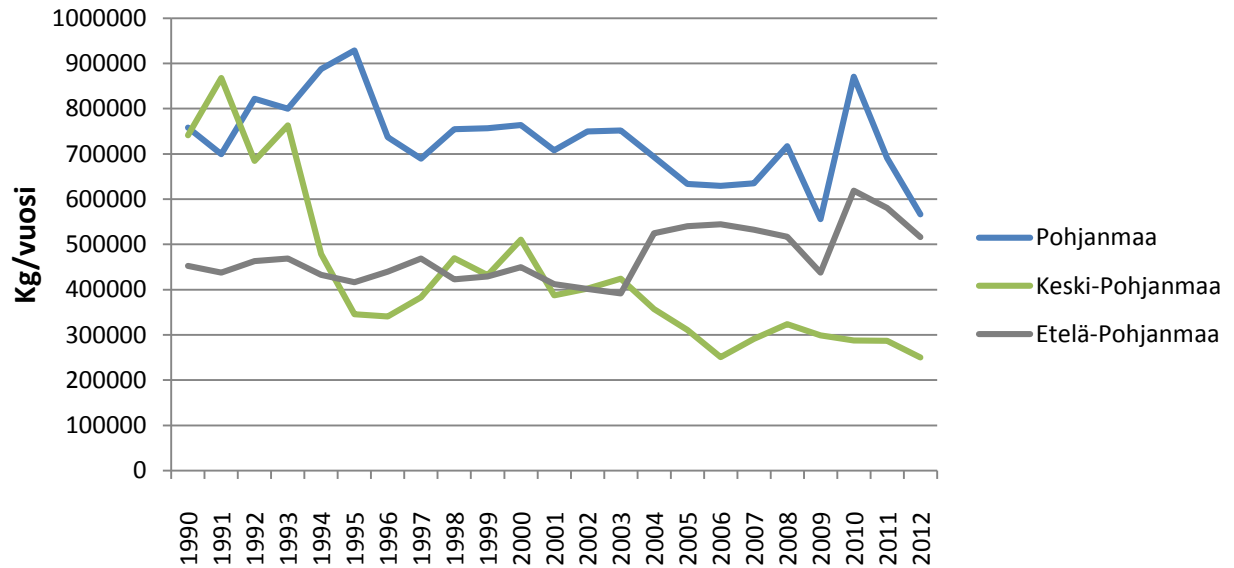

Jokien ja järvien ekologinen tila on pysynyt pääosin samana ja rannikkovesien tila on hieman heikentynyt, kun verrataan vuosien 2008 ja 2013 luokittelujen tilanteita toisiinsa. Tietolähde: Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta.

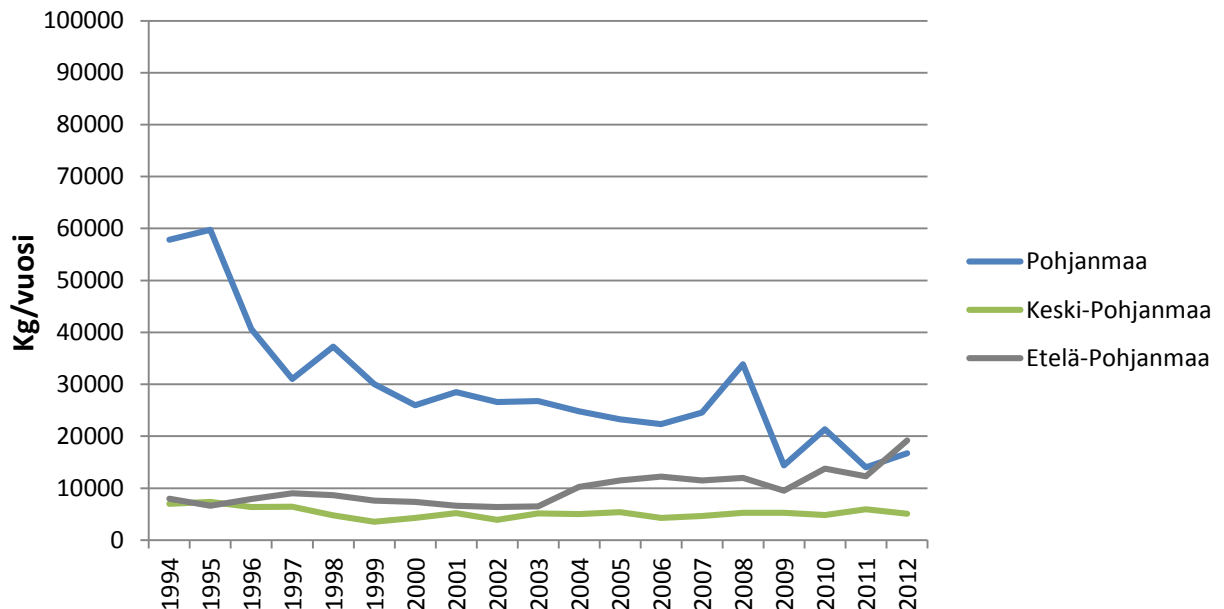

Pohjavesien kemiallinen tila on kaikissa maakunnissa hieman heikentynyt, kun verrataan vuosien 2009 ja 2013 luokittelujen tilanteita toisiinsa. Tietolähde: Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta.

Teollisuuden ja yhdyskuntien typpikuormitus vesistöihin Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa

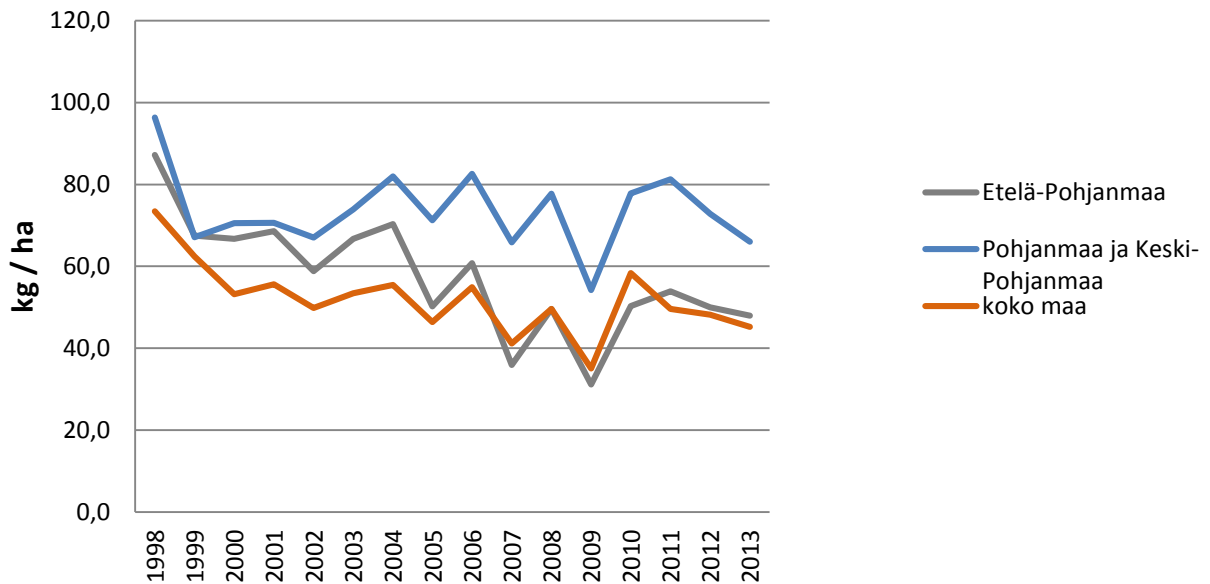

Teollisuuden ja yhdyskuntien fosforikuormitus vesistöihin Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa

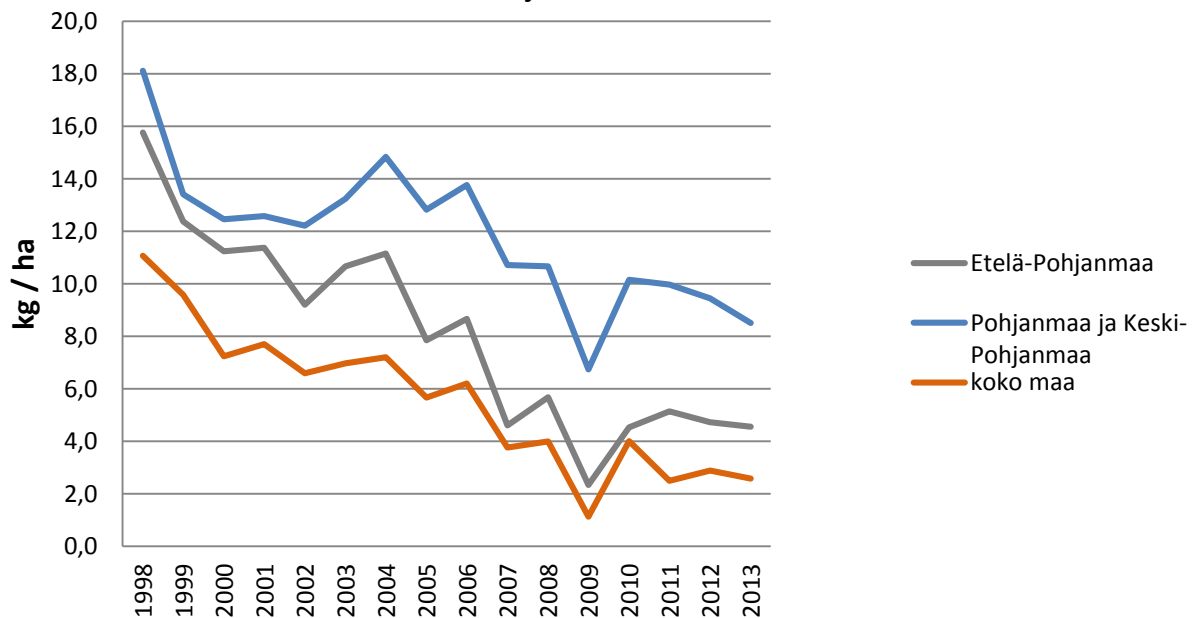

Teollisuuden ja yhdyskuntien ravinnepäästöt ovat osin alentuneet. Saneeraukset ja pienempien puhdistamoiden liittäminen suurempiin ovat edesauttaneet päästöjen alentamisessa. Tietolähde: Ympäristönsuojelun VAHTI-valvontatietojärjestelmä.

Maatalouden typpitase Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa

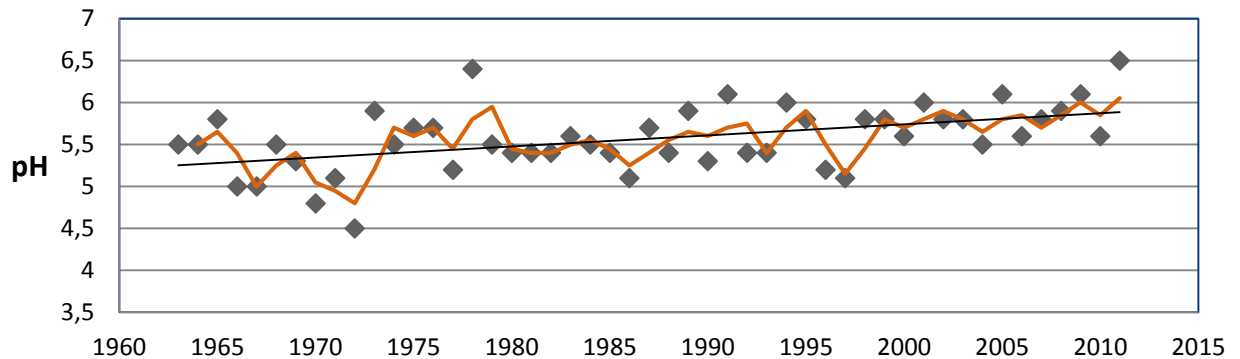

Maatalouden fosforitase Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa

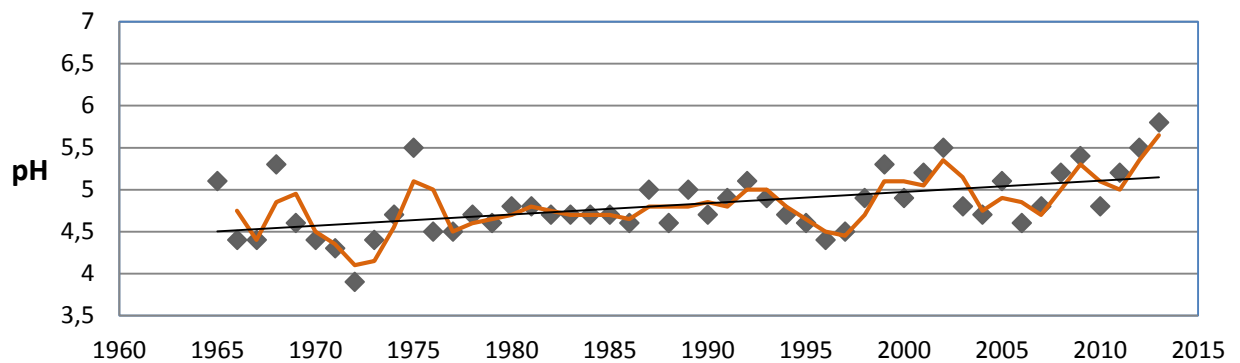

Fosforin ravinnetase on laskusuuntauksessa, mutta typen taseessa ei havaita muutossuuntausta kaudella 1998–2013. Suurin syy kehitykseen on fosforilannoitteiden käytön väheneminen. Tietolähde: Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT

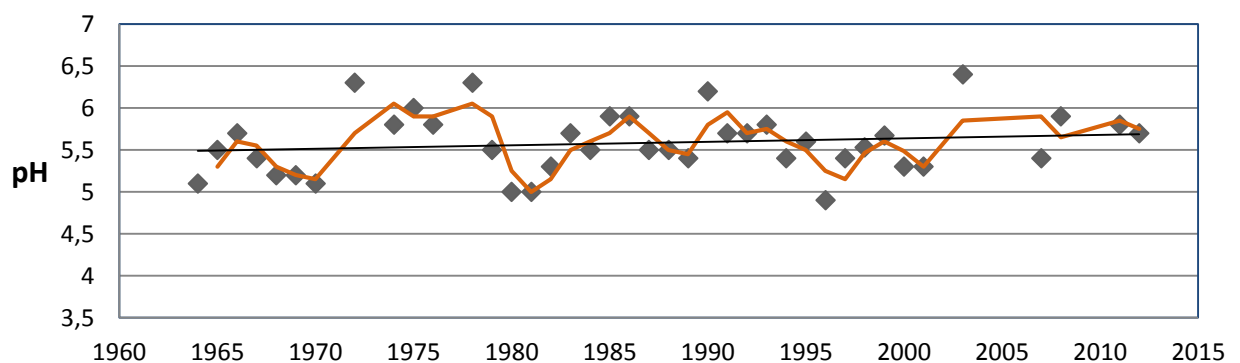
**Vuosittainen pH -minimi, Etelä-Pohjanmaa - Kyrönjoki
(Hanhikosken mittausasema)**

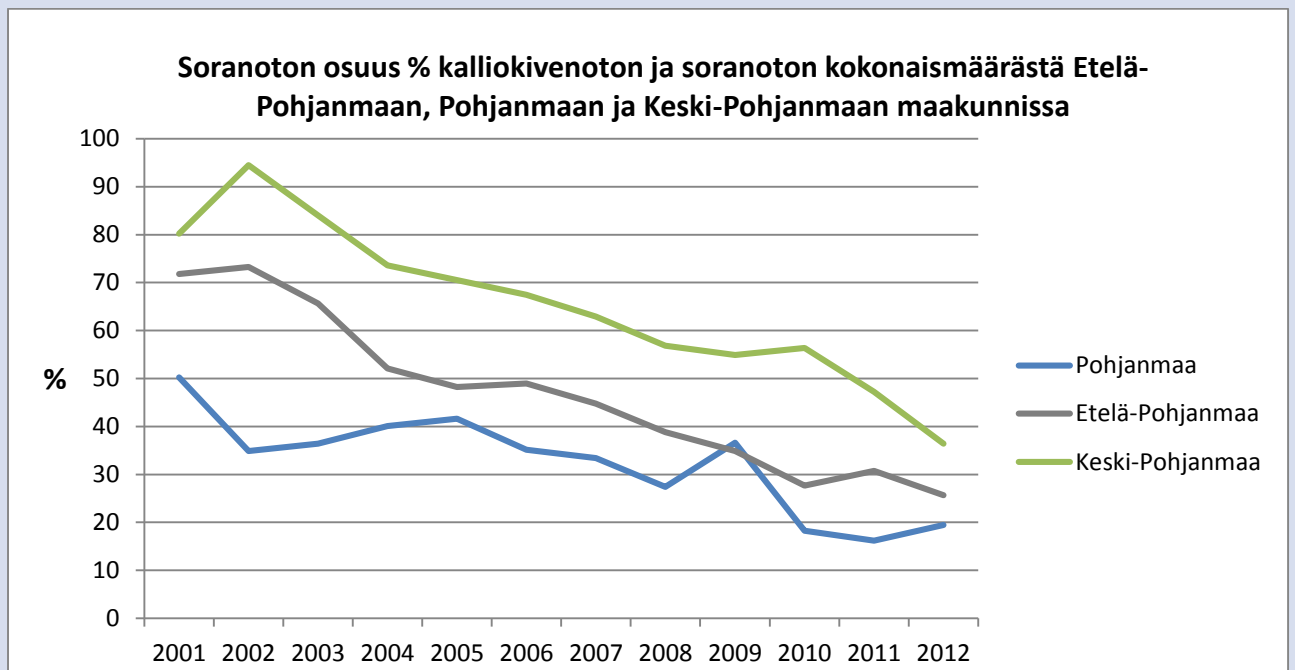
**Vuosittainen pH-minimi. Pohjanmaa - Kyrönjoki
(Skatilan mittausasema)**

**Vuosittainen pH-minimi. Keski-Pohjanmaa - Perhonjoki
(8-tien mittausasema)**

Vesistöjen happamuustilanteessa on nähtävissä suotuisaa kehitystä vuoden 2010 jälkeen. Toisaalta vuosien väliset vaihtelut ovat suuret. Tietolähde: Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta.

Kaikissa maakunnissa soran ja hiekan otto on suhteellisesti vähentynyt tarkastelujakson aikana. Soravarat sijaitsevat usein pohjavesialueilla, jolloin soranotto aiheuttaa riskin pohjavesien pilaantumiselle. Tietolähde: Syke:n ja ELY:n seurantatiedot

Asutun ympäristön elinvoiman turvaaminen

Visio vuoteen 2030:

Alue on edelläkävijä monikeskuksisessa, verkottuvassa ja ekotehokkaassa alue- ja yhdyskuntarakenteessa, jossa alueen erityispiirteitä hyödynnetään elinympäristön laatutekijöinä

Tavoite A. Tasapainoinen ja toimiva aluerakenne, joka huomioi kaupunki- ja taajamaverkostojen sekä maaseudun merkityksen

- Kehitetään aluerakennetta monikeskuksisena ja verkottuvana sekä hyviin liikenneyhteyksiin perustuva kokonaisuutena, jossa hyödynnetään alueiden omia vahvuuksia.
- Edistetään laaja-alaista kuntien ja kaupunkiseutujen strategista kehittämistä kaavoituksen ja maapolitiikan keinoin.
- Kehitetään toimivaa vuorovaikutusta kaupunki- ja maaseutualueiden kesken edistämällä kylien elinvoimaisuutta ja suunnitelmallista rakentamista.
- Tuetaan harvaan asutun maaseudun olemassa olevien rakennusten hyödyntämistä paikallisiin mahdollisuuksiin perustuvan elinkeinotoiminnan monipuolistamisella ja etätyömahdollisuuksien parantamisella.
- Edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä alueidenkäytön suunnittelun ja toimivien liikennejärjestelmien keinoin.
- Huomioidaan maataloustuotannon ja sen rakennemuutoksen tarpeet alueidenkäytössä ja rakentamisessa siten, että maatalouden harjoittamismahdollisuudet turvataan.

Tavoite B. Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja laadukas elinympäristö

- Alueiden käyttöä ohjataan suunnitelmallisesti ajantasaisella kaavoituksella, joka perustuu vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja laadukkaaseen vaikutusten arviointiin.
- Uutta asutusta ohjataan siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja siten, että henkilöautoliikenteen tarve jää mahdollisimman vähäiseksi.
- Eheytetään yhdyskuntarakennetta suunnitelmallisesti erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla, turvataan palvelujen ja työpaikkojen saatavuus ja sijoittaminen siten, että ne tukevat yhdyskuntarakenteen eheytymistä.
- Edistetään kaupunkien, kuntakeskusten ja kylien viihtyvyyttä suunnittelemalla monipuolista, monimuotoista ja hyvää ympäristöä sekä kaupunki- ja taajamakuvaan turvaten samalla virkistysalueiden ja luonnon tarjoamien virkistysmahdollisuuksien säilyminen.
- Kaavoituksessa ja rakentamisessa huomioidaan eri väestöryhmien tarpeet, ratkaisujen turvallisuus ja ympäristövaikutukset.
- Huomioidaan taloudellisten ja toimivien yhdyskuntateknisten verkostojen (vesi, jätevesi, sähkö ja tietoliikenne) toteuttamismahdollisuudet alueidenkäytön ratkaisuihin.

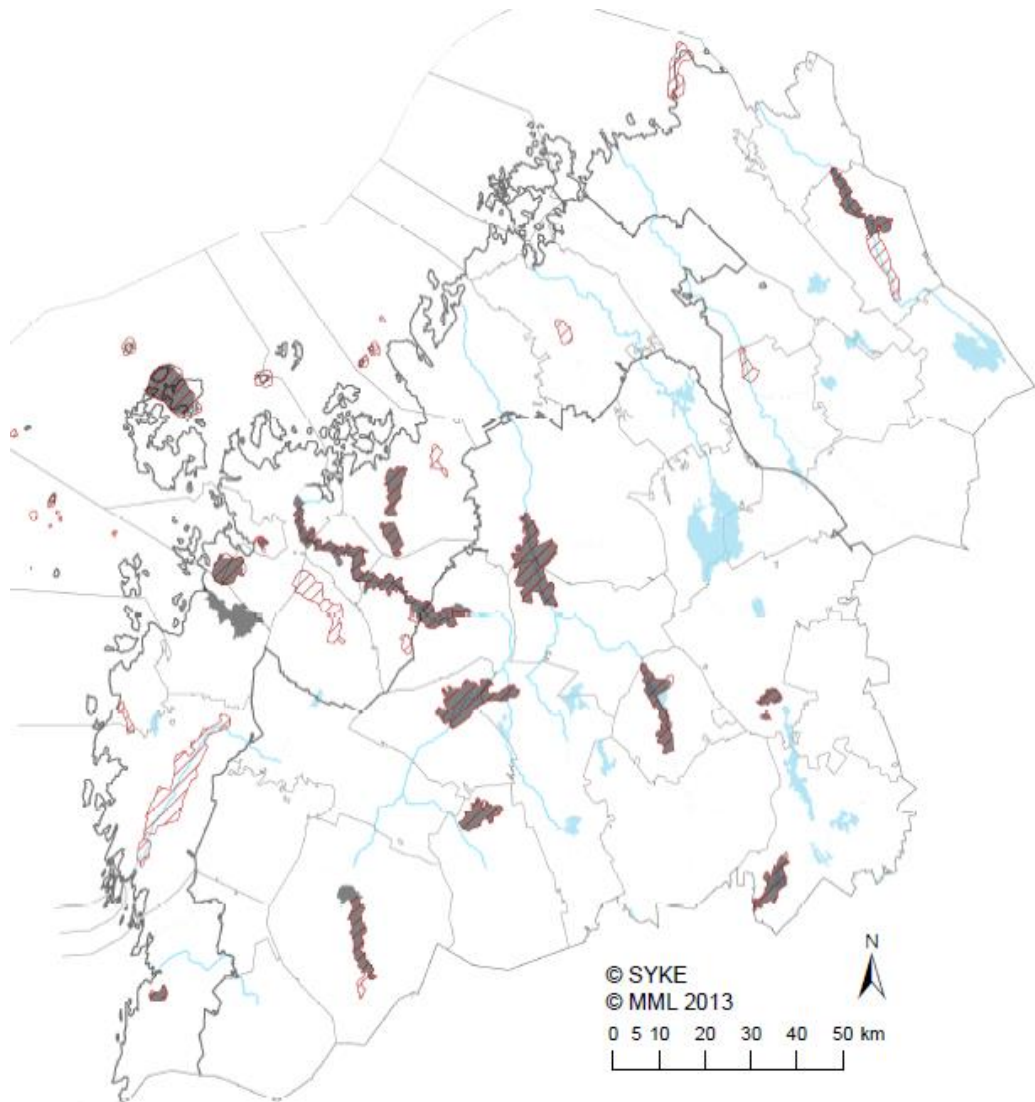
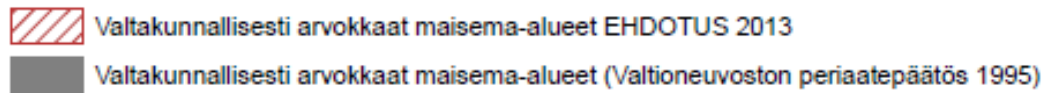
Tavoite C. Toimiva liikennejärjestelmä, jossa ympäristövaikutukset on huomioitu

- Turvataan elinkeinoelämän kannalta toimivat liikenneyhteydet niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.
- Edistetään eri alueiden ja eri väestöryhmien tasarvoisia liikkumismahdollisuuksia.
- Vähennetään henkilöautoliikenteen tarpeita yhdyskuntarakennetta tiivistämällä, edistämällä joukkoliikennettä sekä kehittämällä toimivia liikennejärjestelmiä ja logistisia ratkaisuja.
- Huomioidaan turvallisuus liikenneympäristössä ja parannetaan polkupyöräilyn, jalankulun sekä muun kevyen liikkumisen edellytyksiä.
- Kehitetään tietoliikenneyhteyksiin perustuvia palveluita ja etätömahdollisuuksia vähentämään asukkaiden liikkumistarpeita.
- Toteutetaan satamiin vähärikkisen laivaliikenteen vaatimat tekniset ratkaisut.

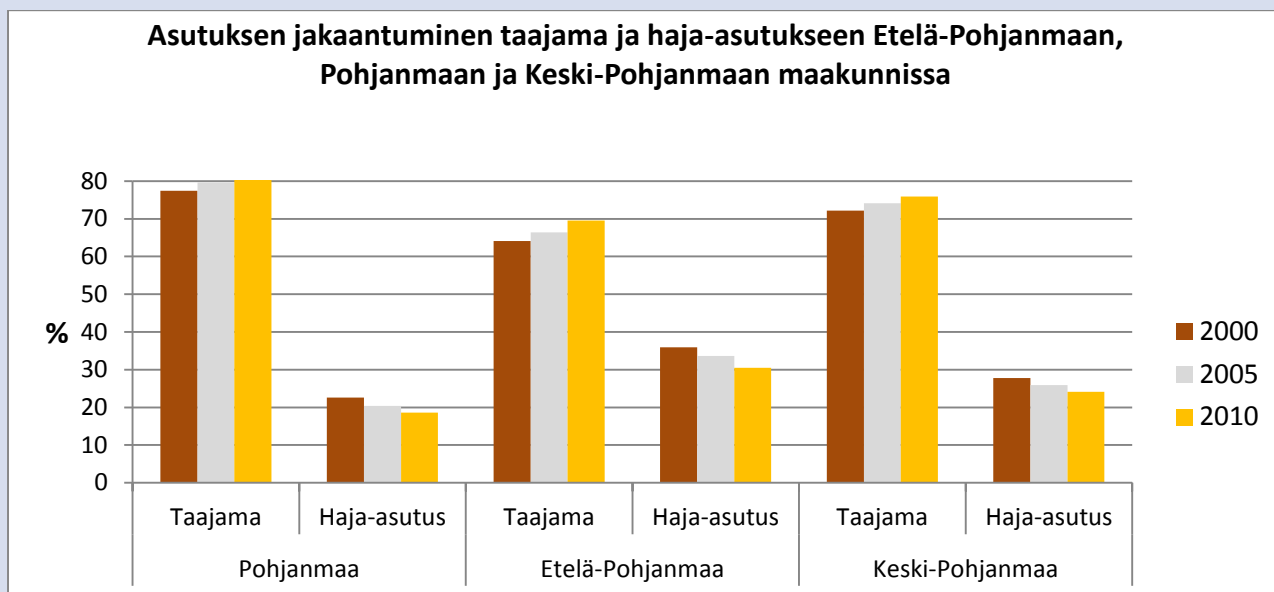
Tavoite D. Arvokkaat kulttuuriympäristöt ovat alueen keskeisiä vetovoimatekijöitä

- Inventoidaan maisema-, luonto- ja kulttuuriympäristöarvot sekä muinaisjäännökset ennen merkittäviä maankäytön ratkaisuja sekä turvataan ajantasaisten inventointitietojen saatavuus.
- Vaalitaan Merenkurkun saariston maailmanperintöaluetta ja sen suojelun ja käytön yhteensovittamista niin, että alueen arvo maailmanperintöalueena turvataan.
- Edistetään rantojen käytön suunnitelmallisuutta ja suunnittelun yhteydessä perinteisten saaristolais- ja jokimiljöiden vaalimista ja hyödyntämistä matkailussa.
- Sijoitetaan merkittävästi maisemakuvaa muuttavia rakennelmia, kuten energiantuotantoon ja siirtoon liittyviä rakenteita siten, ettei niistä aiheudu haittaa arvokkaille maisema-alueille.
- Edistetään kulttuuriympäristöohjelmien laadintaa sekä kaupunkipuistojen ja luonnonsuojelulain mukaisen maisema-alueiden perustamista.
- Hyödynnetään arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä, maisemia ja muinaisjäännöksiä alueen matkailussa ja turvataan niiden säilyminen eri toimijoiden yhteistyönä.

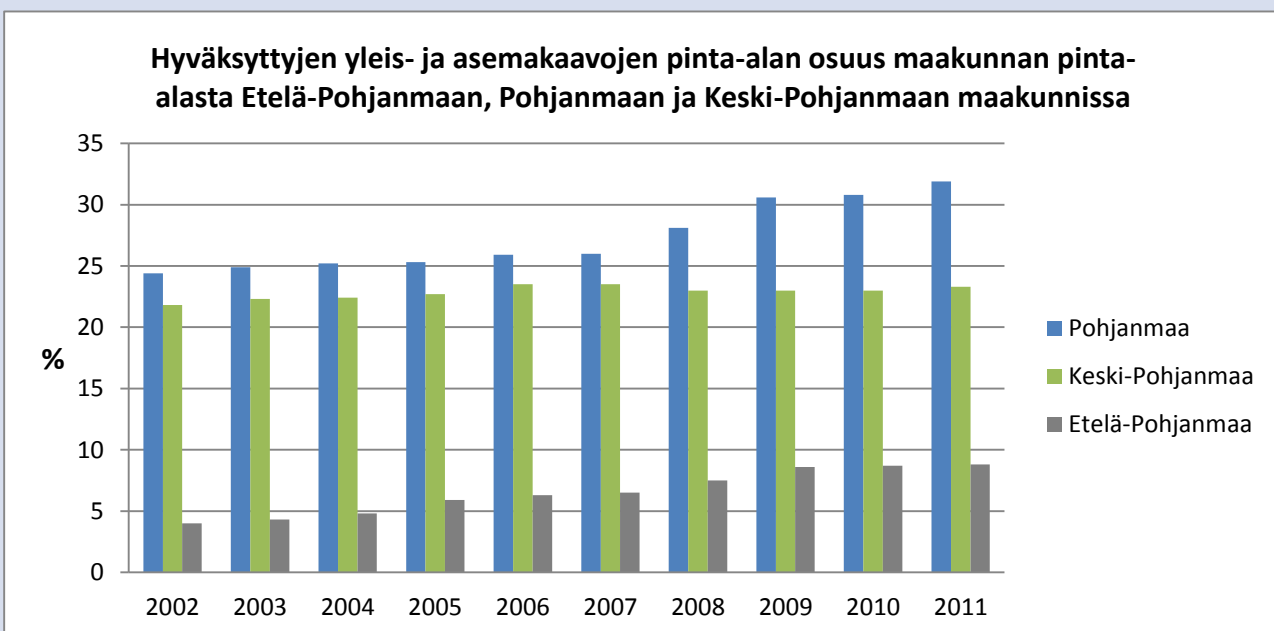

Kuva 4. Valtakunnalliset arvokkaat maisema-alueet. Valtioneuvoston päätöksen 1995 mukaiset maisema-alueet ja vuonna 2013 valmistellun ehdotuksen mukaiset maisema-alueet (rasterointi)

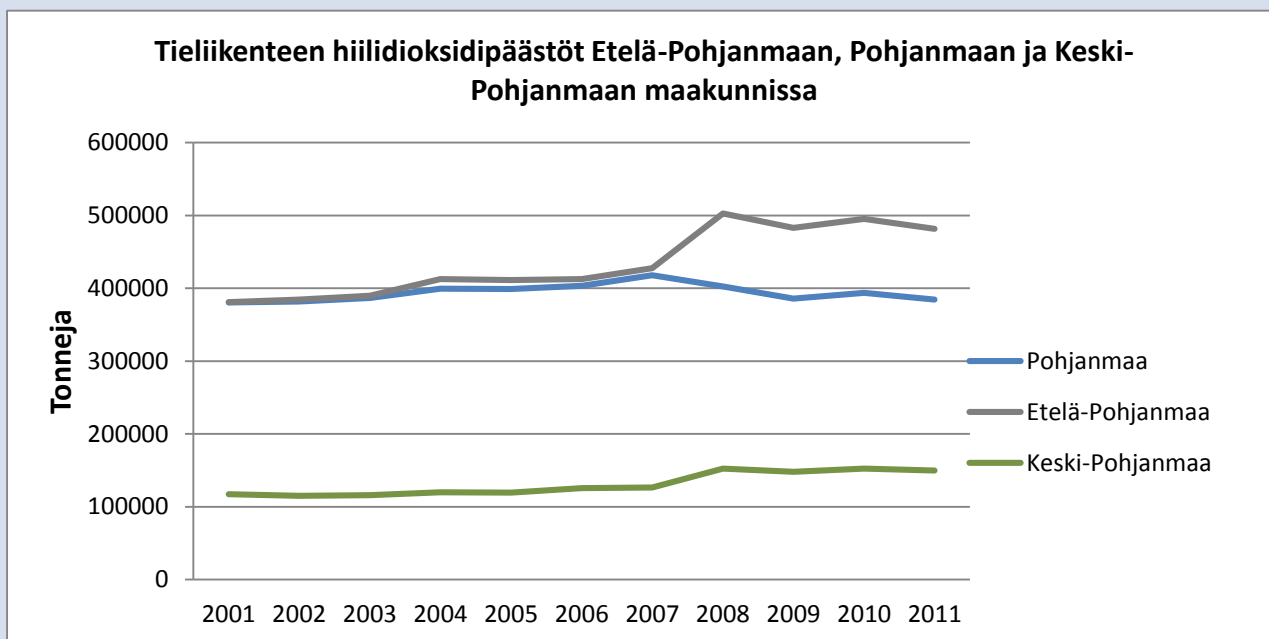
Avainindikaattorit ympäristöpuntareina

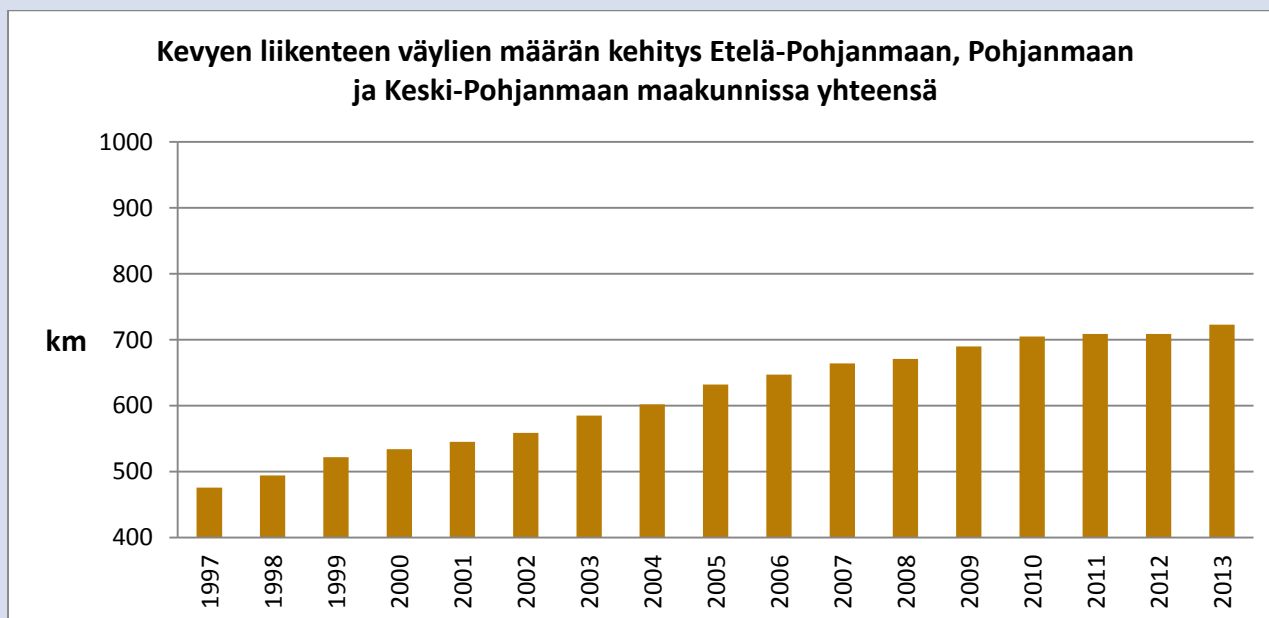
Pohjanmaan maakunnassa on suhteellisesti suurin ero taajama- ja haja-asutuksen piirissä olevan väestön kesken siten, että selkeästi suurin osa väestöstä asuu taajama-asutuksen piirissä. Myös Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla suurin osa väestöstä asuu taajamissa. Kaikissa maakunnissa taajama-asutuksen osuus on lisääntynyt seurantajakson aikana. Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta.

Kaavoituksen etenemisessä tarkastelujakson aikana havaitaan positiivista kehitystä. Selittävänä tekijänä havaitulle kaavoituksen etenemiselle on mm. se, että lähes koko merenranta-alue Kristiinankaupungista Kookolaan on yleiskaavoituksen piirissä. Tietolähde: Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta.

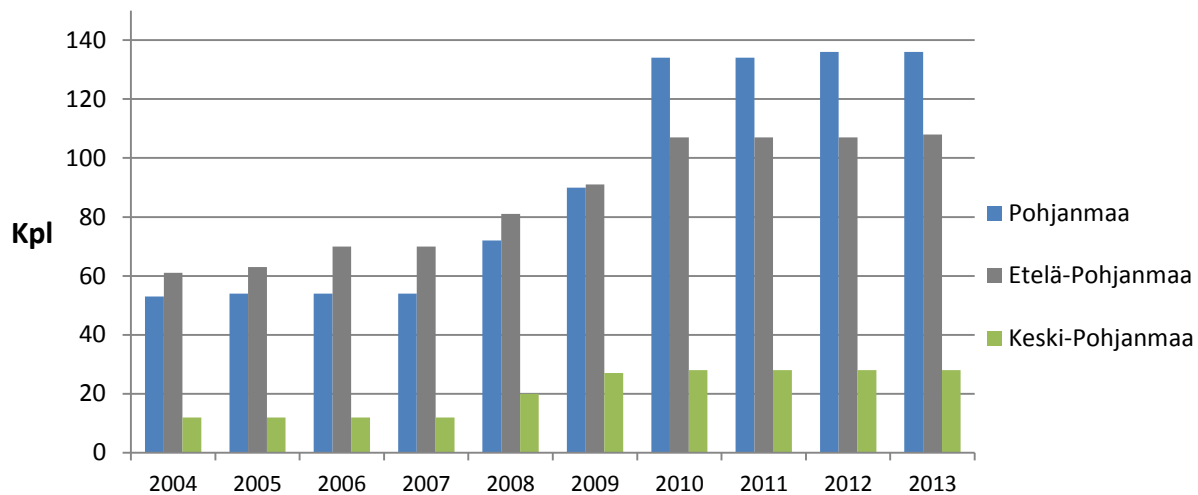

Tieliikenteestä peräisin olevissa hiilidioksidipäästöissä on kasvusuuntausta muualla kuin Pohjanmaalla. Tietolähde: VTT / Liisalaskentajärjestelmä

Kevyen liikkumisen mahdollistavien väylien määrä on koko tarkastelujakson ajan lisääntynyt tasaisesti. Tietolähde: Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen seurantatiedot.

Erityislailla ja valtioneuvoston päätöksellä suojellut rakennukset Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa

Erityislailla ja valtioneuvoston päätöksellä suojeltujen rakennusten määrä on lisääntynyt kaikissa maakunnissa. Indikaattori kuvaa kulttuuriympäristön suojeluun ja vaalimiseen perustuvaan lainsäädäntöön sekä ympäristö- ja kulttuurihallinnon yhteistyöhön perustuvien suojeltujen rakennusten lukumäärää. Johtuen tiedon saannin haasteista indikaattori ei sisällä kaavalla suojeltuja rakennuksia, joilla on oma tärkeä merkityksensä arvokkaan kulttuuriperinnön vaalimisessa. Tietolähde: Museovirasto

Vähähiilisyys ja ilmastonmuutoksen torjunta

Visio vuoteen 2030:

Alue on edelläkävijä vähähiilisyyttä tukevassa energiantuotannossa ja -käytössä sekä sitä edistävässä energia- ja ympäristöteknologiassa

Tavoite A. Vähähiilisyyteen pyrkiminen energiantuotannossa ja -käytössä

- Parannetaan energiantuotannon sekä eri tuotantoprosessien energiatehokkuutta ja tehostetaan tuotantoprosessien energiansäästöä.
- Vähennetään energiantuotannon kasvihuonekaasupäästöjen määrää panostaen parhaan mahdollisen tekniikan hyödyntämiseen.
- Korvataan tuontipolttoaineita (kivihiili, öljy) kotimaisilla biomassoihin/raaka-aineisiin tms. perustuvilla polttoaineilla ja parannetaan niiden tuotannon ympäristönsuojelua.
- Lisätään uusiutuvan energian käyttöä energiantuotannossa tuulivoiman ja aurinkoenergian sekä metsä- ja peltoenergian käytön avulla ja turvataan luonnonvarojen uusiutumiskapasiteetti.
- Tehostetaan edelleen teollisessa tuotannossa syntyvien sivuvirtojen ja jätteiden hyödyntämistä.
- Kehitetään hiilidioksidin talteenottoon tähtääviä toimenpiteitä ja pyritään ottamaan niitä laajasti käyttöön.

Tavoite B. Vähähiilisyyden edistäminen yhdyskuntasuunnittelussa ja infrastruktuurin kehittämisessä

- Vähähiilisyyden toteuttamisessa otetaan huomioon sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys.
- Parannetaan alueen logistiikkaketjuja bioraaka-aineiden saatavuuden turvaamiseksi.
- Lisätään biopolttoaineiden käyttöä sekä kehitetään jakeluverkostoja biokaasulle ja sähköautojen lataukselle.
- Parannetaan nesteytetyn maakaasun saatavuutta laivojen polttoaineeksi jakeluterminaalien logistisella sijoittamisella. Avainindikaattorit ympäristöpuntareina - Asutun ympäristön elinvoiman turvaaminen
- Pyritään liikenteen ja maankäytön suunnittelussa vähähiilisyyteen siten, että henkilöautoilla liikkumisen tarve vähenee.
- Parannetaan joukkoliikenteen palvelutasoa ja sujuvuutta.
- Suositaan uudis- ja korjausrakentamisessa energiatehokkuutta ja vähähiilisyyttä edistäviä ratkaisuja, kuten puurakentamista.
- Lisätään hiilinieluja kaiken alueellisen toiminnan yhteydessä huomioiden mm. metsien ja soiden merkitys hiilen sidonnassa.
- Ohjataan eri toimijoiden sekä kansalaisten kulutustottumuksia vähähiiliseen suuntaan huomioiden informaatio-ohjaus ja neuvonta sekä eri toimijoiden yhteistyö.
- Suunnataan kuntien toimintaa kohti hiilineutraaliutta noudattaen HINKU-hankkeen (hiilineutraalit kunnat) toimintamallia, missä kunnat, yritykset, asukkaat ja asiantuntijat ideoivat ja toteuttavat yhdessä ratkaisuja kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemiseksi.

Tavoite C. Energiateknologiaan sekä bioenergiaan liittyvään innovaatiotoimintaan panostaminen

- Panostetaan tutkimus- ja tuotekehitysresursseja energia- ja ympäristöteknologiaan sekä energiatehokkuuteen liittyvään innovaatiotoimintaan.

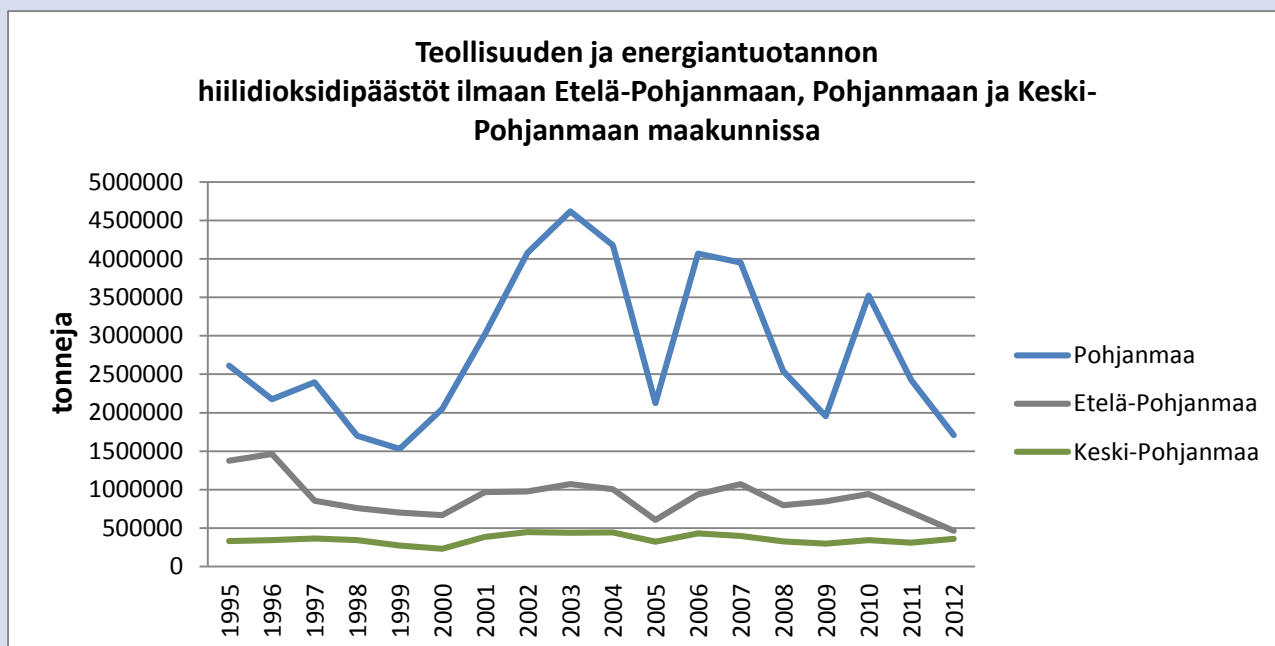
- Jatketaan panostuksia alueen ympäristö- ja energiateknologiaosaamisen markkinointiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.
- Järjestetään vuosittain energia- ja ympäristöseminaareja aluetoimijoiden yhteistyönä.
- Edistetään korkeakoulujen ja yritysten yhteistyötä, tuotekehitystä sekä energia-alaan ja energiaosaamiseen keskittyvän erityislukion saamista alueelle. Kehitetään edelleen energiateknologiaan erikoistuvaa korkeakoulutoimintaa.
- Edistetään INKA-ohjelman toteuttamista eri toimijoiden välisellä yhteistyöllä ja innovatiivisissa hankkeissa kuten älykkäät sähköverkot ja energialaboratoriotoiminta sekä maaseudun agroteknologian ja resurssitehokkuuden kehittäminen ja käyttöön otto.

TIETOISKU:

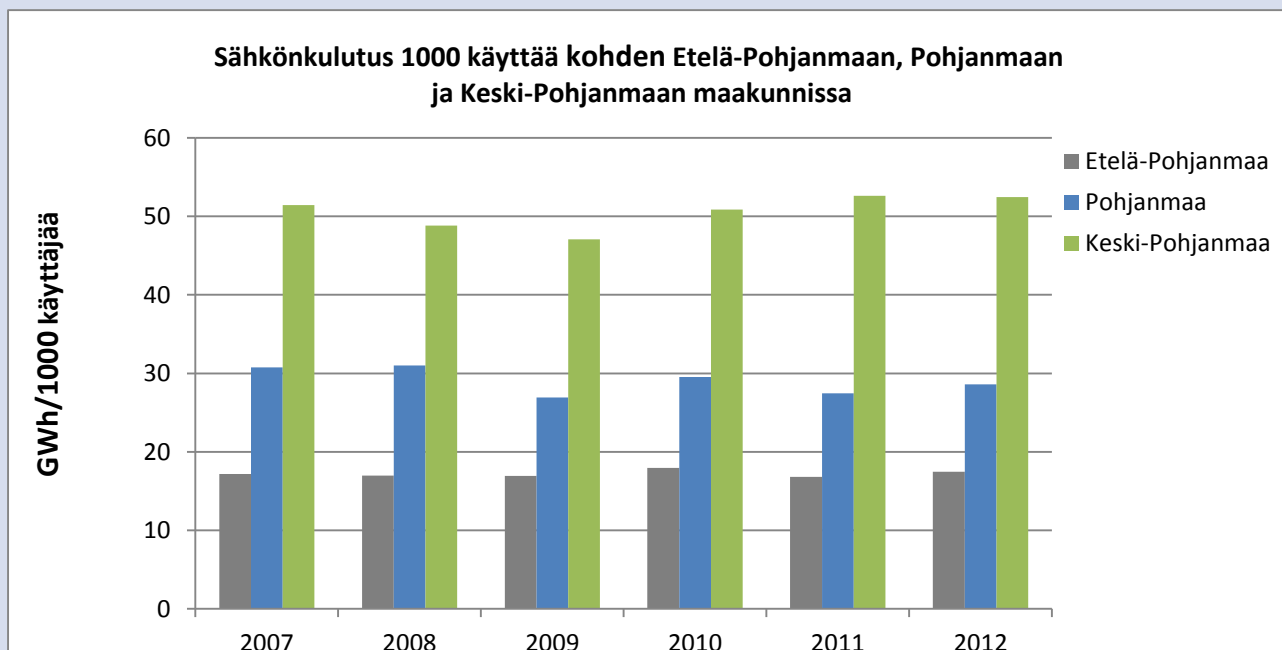
Innovatiiviset kaupungit -ohjelman (INKA) tavoitteena on synnyttää korkeatasoisesta osaamisesta uutta liiketoimintaa ja uusia yrityksiä ja tätä kautta luoda uusia työpaikkoja. Työvoima- ja elinkeinoministeriö on hyväksynyt ohjelmaan viisi kansallista teemaa, joista Vaasan kaupunkiseudulla on vetovastuu teemasta Kestävät energiaratkaisut ja Seinäjoki on kestävillä ruokajärjestelmillä mukana Joensuun vetämässä teemassa biotalous. Ohjelmaa hallinnoi Tekes.

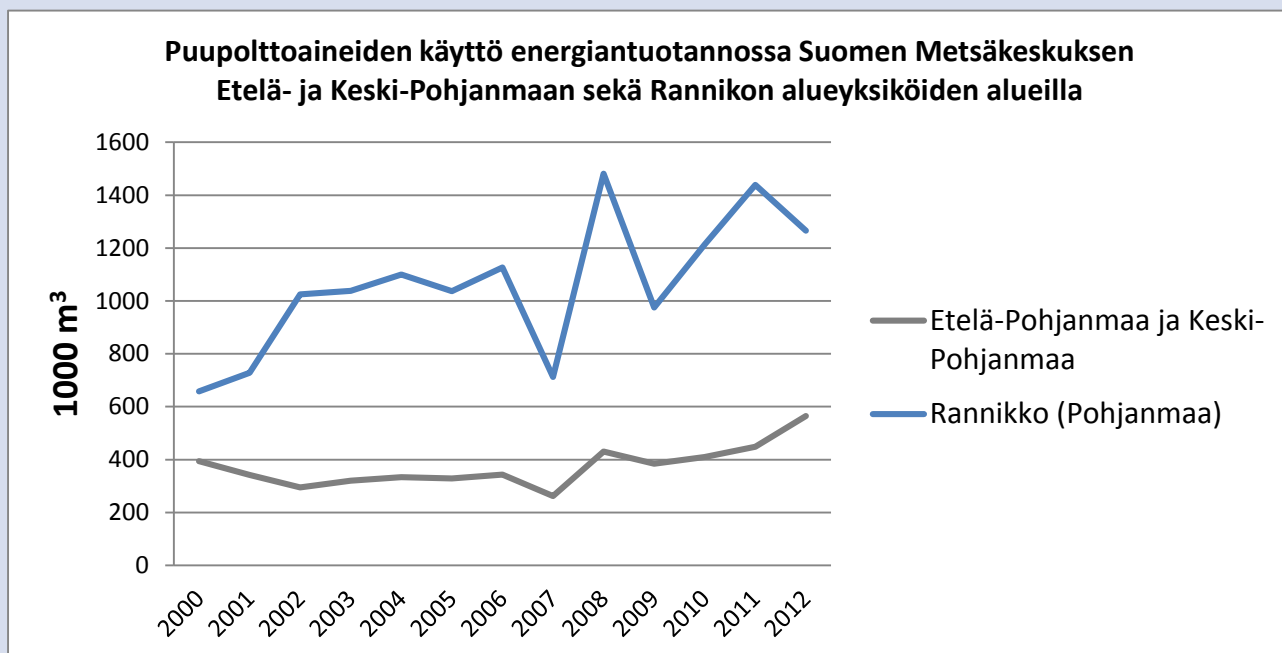
Avainindikaattorit ympäristöpuntareina

Fossiiliset tuotannon hiilidioksidipäästöt ovat pysyneet melko vakaina Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa. Pohjanmaalle on keskittynyt suuria voimalaitoksia ja metsäteollisuutta, mikä selittää päästöjen kautta linjan korkeampaa tasoa. Päästökehitys heijastaa paljolti energiantensiivisten laitosten toiminnan tasoa ja tässä tapahtuneita muutoksia. Tietolähde: ympäristönsuojelun VAHTI-valvontatietojärjestelmä.

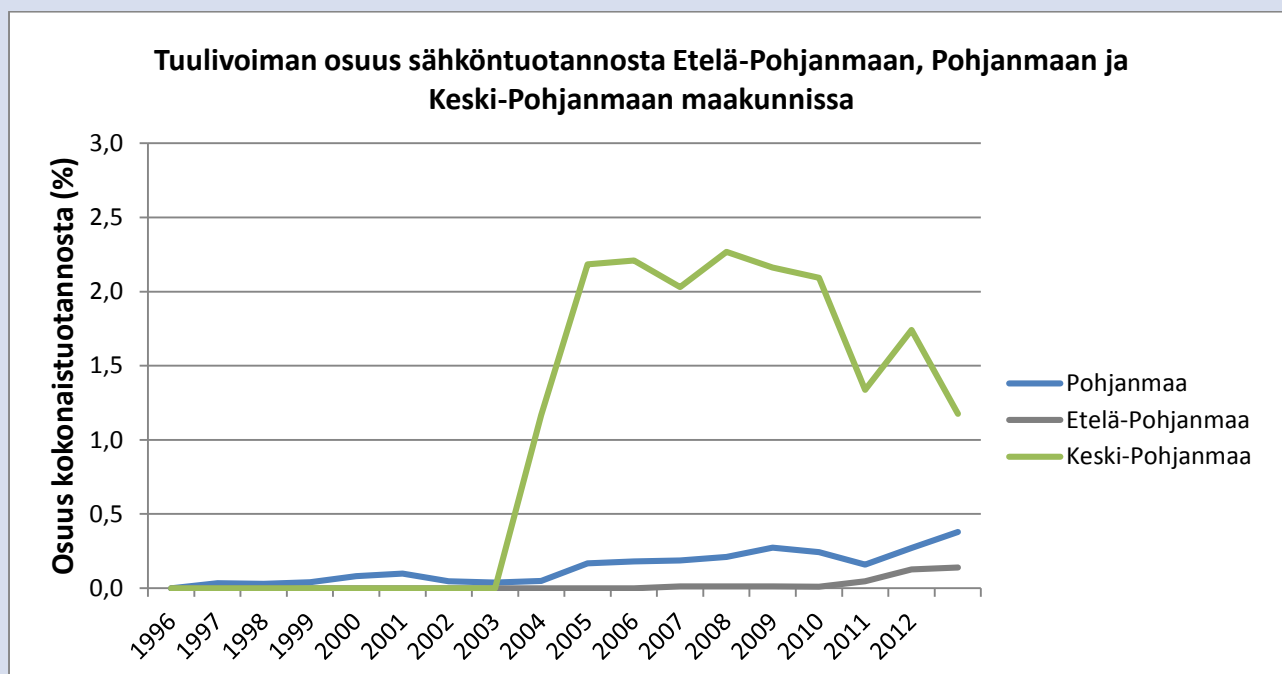

Vuosittainen ominaissähkönkulutus on pysynyt melko vakiona kaikissa maakunnissa tarkastelujakson aikana. Suhteutettaessa kuluttajamääriin havaitaan, että Keski-Pohjanmaalla tämä kulutus on suurinta. Tietolähde: Energiateollisuus ry.

Vuodesta 2007 lähtien on tapahtunut tasaista lisääntymistä puupolttoaineiden käytössä Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueella.

Myös Pohjanmaalla suunta on lisääntymään päin joskin vaihtelevaa. Koko tarkastelujakson ajan on puupolttoaineiden käyttö korkeammalla tasolla Pohjanmaalla kuin Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Tietolähde: Metsäntutkimuslaitos

Alueella tuotetaan toistaiseksi erittäin vähän energiaa tuulivoimalla. Nykytilanteessa tuotanto on suurinta Keski-Pohjanmaalla.

Tietolähde: Energiateollisuus ry.

Monimuotoisuuden turvaaminen

Visio vuoteen 2030:

Alue on eurooppalainen edelläkävijäalue luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja suojelun yhteensovittamisesta sekä monimuotoisuuden turvaamisesta

Tavoite A. Luonnonvarojen käytön ja suojelun yhteen sovittaminen

- Huomioidaan luonnon monimuotoisuuden (ks. tietoisuus) turvaamisen näkökulma arvioitaessa ihmistoiminnan ympäristövaikutuksia sekä luonnonvarojen kestävästä käytöstä toteutusta.
- Monimuotoisuus huomioidaan sekä vesien ja maankäytön että liikenneväylien suunnittelussa ja ehkäistään yhtenäisten luontoalueiden pirstoutumisesta aiheutuvia haittoja.
- Edistetään luonnon ominaispiirteiden säilymistä maakunta- ja yleiskaavoituksen keinoin ja turvataan luonnon monimuotoisuus kattavasti kaikkien maankäyttömuotojen toteutuksen yhteydessä.
- Otetaan huomioon sään ääri-ilmiöiden vaikutukset elinympäristöihin sekä eliölajien runsauteen ja esiintymiseen.
- Käytetään uusiutumattomia ja uusiutuvia luonnonvaroja ekotehokkaasti sekä ympäristöhaitat minimoituen. Huomioidaan ravinteiden kierrätyksen edistäminen kuten haja-asutusalueiden jätevesien orgaanisten ravinteiden käyttö maataloudessa.
- Huomioidaan ekologisen tilan turvaaminen rantojen ja muiden elinympäristöjen reuna-alueiden eli vaihtumisvyöhykkeiden käytössä siten, ettei aiheuteta korvaamattomia vahinkoja eläimistölle ja kasvistolle.
- Säilytetään ainutlaatuiset jääkauden ja maankohoamisen jäljet Merenkurkun UNESCO:n maailmanperintöalueen maisemassa siten, että alueen maailmanperintöarvot turvataan.
- Hyödynnetään Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mahdollisuuksia. Luonnon monimuotoisuutta palautetaan esimerkiksi viljelijöiden ja yhdistysten suorittamien rantaniittyjen sekä luonnon- ja metsälaitumien alkuraivausten ja hoitamisen avulla. Näin edistetään samalla kulttuuriympäristön hoitoa ja vaalimista.

Tavoite B. Luonnonsuojelualueverkoston suojeluarvojen turvaaminen

- Edistetään edelleen METSO-ohjelman toteutusta.
- Edistetään soidensuojeluohjelman toteutusta laajassa ja hyvässä vuorovaikutuksessa maanomistajien sekä sidosryhmien kanssa.
- Turvataan suojelualueiden hyvää kytkeytyneisyyttä ja yhdistymistä laajempiin ekosysteemi- ja maisemakokonaisuuksiin.
- Hoidetaan suojelualueita asianmukaisesti alueellisesti ja ekologisesti edustavina kokonaisuuksina.
- Laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmia tarpeen mukaan Natura 2000 -alueille laajassa alueellisessa yhteistyössä.

Tavoite C. Valtakunnallisesti ja alueellisesti arvokkaiden luontotyyppien ja uhanalaisten lajien suotuisan suojelun tason turvaaminen

- Pysäytetään kaikkien luontaisten elinympäristöjen häviäminen ja etsitään tehokkaita elinympäristöjen rikastuttamis- ja ennallistamiskeinoja, esimerkiksi kosteikkojen ja soiden ennallistamistoimin.
- Otetaan käyttöön uusin virallinen tieto lajien ja luontotyyppien uhanalaisuudesta ja käytetään tietoa erilaisia luontoa muuttavia toimintoja suunniteltaessa maanomistajalähtöistä sopimuksellisuutta edistään.
- Edistetään uhanalaisten lajien ja luontotyyppien turvaamista ja tilan parantamista erilaisia toimintoja suunniteltaessa.
- Toteutetaan lajistoinventointeja hyödyntäen myös luontoharrastajien keräämää seurantatietoa. Turvataan lajien suotuisan suojelutason säilymistä laajana yhteistyönä.
- Tuetaan uhanalaisten ja erikseen suojeltavien lajien kannanhoitosuunnitelmien laatimista.
- Pyritään tunnistamaan haitallisten vieraslajien ekologia ja vaikutukset, jotta voitaisiin hallita niiden esiintymistä ja torjua niistä aiheutuvia haittoja.
- Toteutetaan luonnonarvojen säilyttämistä METSO-ohjelman avulla hyödyntäen esimerkiksi metsätalouden rahoituslain mukaisia ympäristötukia ja luonnonhoitohankkeiden toteutusta.
- Pyritään etsimään uusi tapa toimia ja rahoittaa luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelmia.
- Turvataan maatalousalueiden, kuten peltoaukeiden, monimuotoisuutta yhdessä maanomistajien ja eri toimijoiden kanssa.
- Metsien ja peltoalueiden suojelua yhteensovitetaan huomioiden erilaisten luontotyyppien ja lajien suojelu sekä maisema-arvojen vaaliminen.

Tavoite D. Luonnon moninaiskäytön edistäminen suunnitelmallisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla

- Sovelletaan luonnon moninaiskäytön suunnittelussa ekosysteemipalveluajatus.
- Edistetään luontomatkailua ja luonnon virkistyskäyttöä eri toimijoiden välisenä yhteistyönä ja hyödynnetään alueella toimivien luonto- ja saaristomatkailualan yrittäjien osaamista sekä kokemusta.
- Edistetään monimuotoisuuteen liittyvää ympäristöosaamista alueen toimijoiden yhteistyönä.
- Luodaan eri toimijoille edellytyksiä toteuttaa maaseudun luonnonhoitoasioiden kylä- ja maatilakohtaista ohjausta sekä neuvontaa. Hyödynnetään tässä toiminnassa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa.

TIETOISKU.

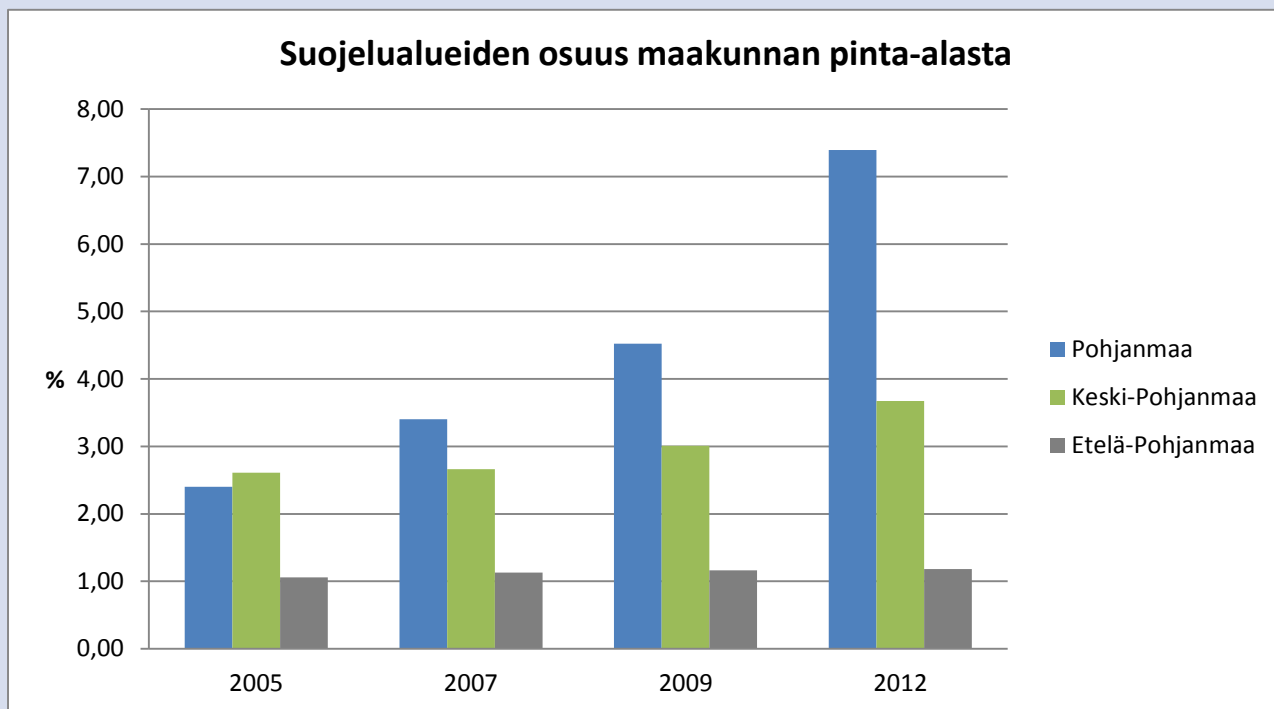
Mikä monimuotoisuus?

Eliökunnan monimuotoisuus eli biodiversiteetti on käsite, jolla tarkoitetaan kaikkea elollisen luonnon monipuolisuutta. Se ilmenee useilla eri tasoilla, joita ovat:

- 1. Yhden lajin yksilöiden perinnöllinen muuntelu*
- 2. Lajien monipuolisuus eliöyhteisössä (lukumäärä ja suhteellinen runsaus)*
- 3. Eliöyhteisöjen monipuolisuus*

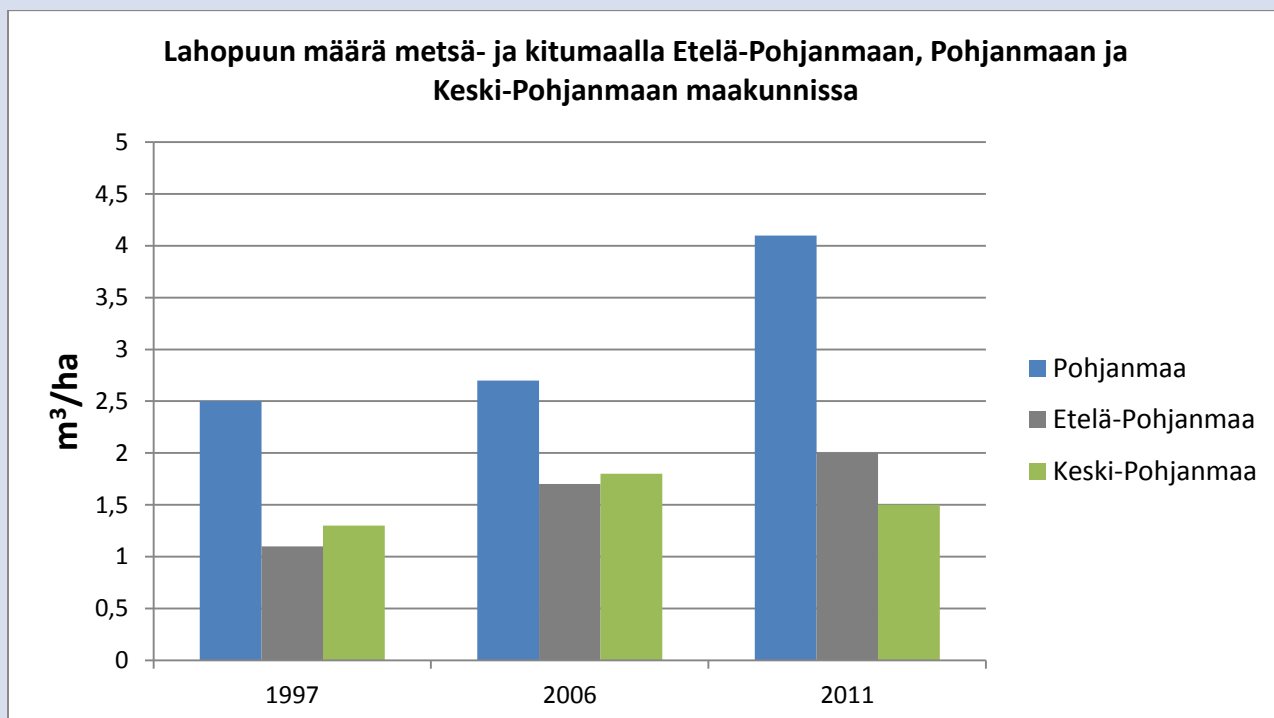
Luonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan sekä elävän että elottoman luonnon (biodiversiteetti ja geodiversiteetti) monimuotoisuutta.

Avainindikaattorit ympäristöpuntareina

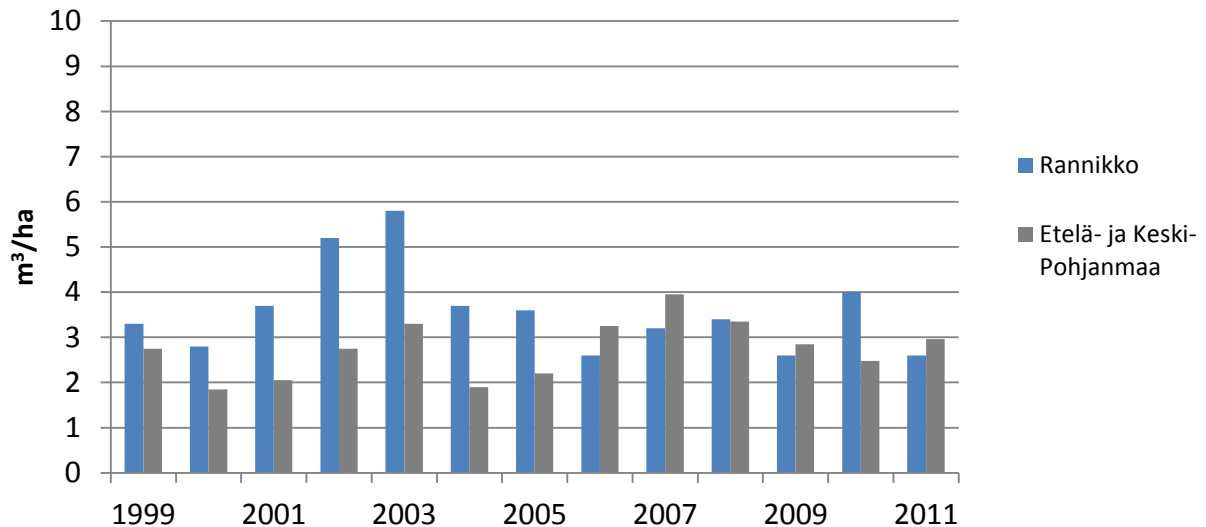
Valtion ja yksityismailla sijaitsevien eri keinoin suojeltujen alueiden pinta-ala suhteessa maakunnan pinta-alaan osoittaa, että Pohjanmaalla suojellun alueen osuus on lisääntynyt selvästi. Myös Keski-Pohjanmaalla suojelualueiden pinta-ala on jonkin verran kasvanut.

Tietolähde: Suomen ympäristökeskuksen ja Etelä-Pohjanmaan elinkeino- liikenne ja ympäristökeskuksen seurantatiedot

Lahopuun määrä on lisääntynyt muissa maakunnissa paitsi Keski-Pohjanmaalla. Kaikissa maakunnissa määrät ovat vielä toistaiseksi melko pieniä. Tietolähde: Metsäntutkimuslaitos (Valtakunnan metsien inventointi/ VMI)

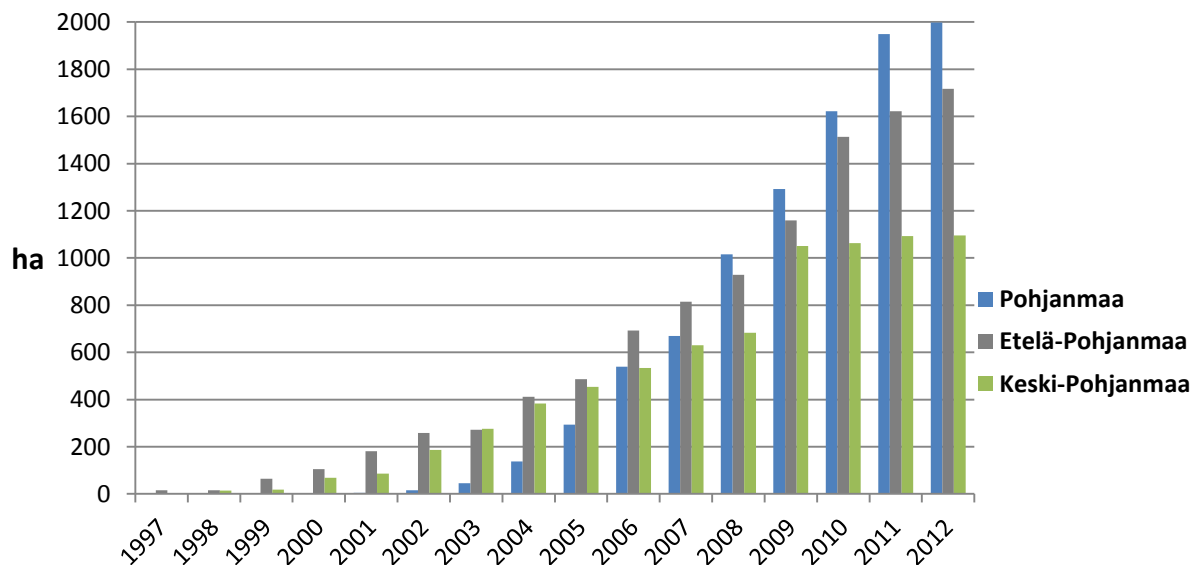
Säästöpuiden määrä Suomen Metsäkeskuksen Rannikon (Pohjanmaa) sekä Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueyksiköiden alueilla

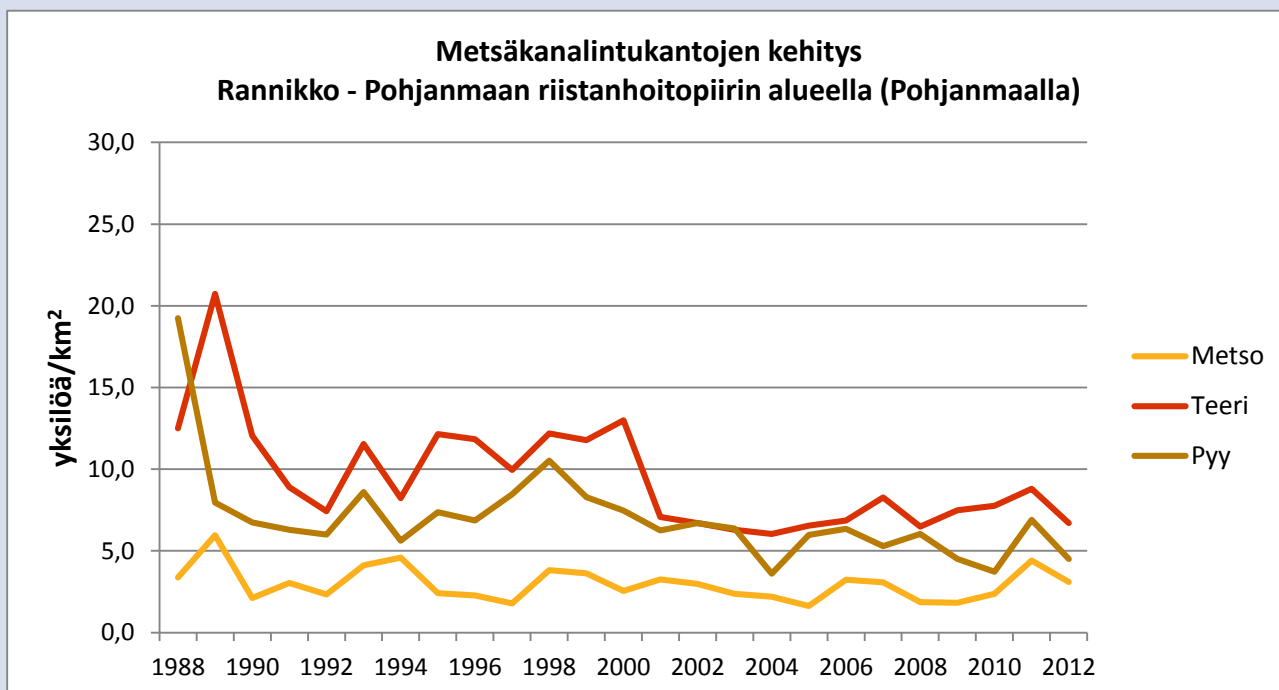
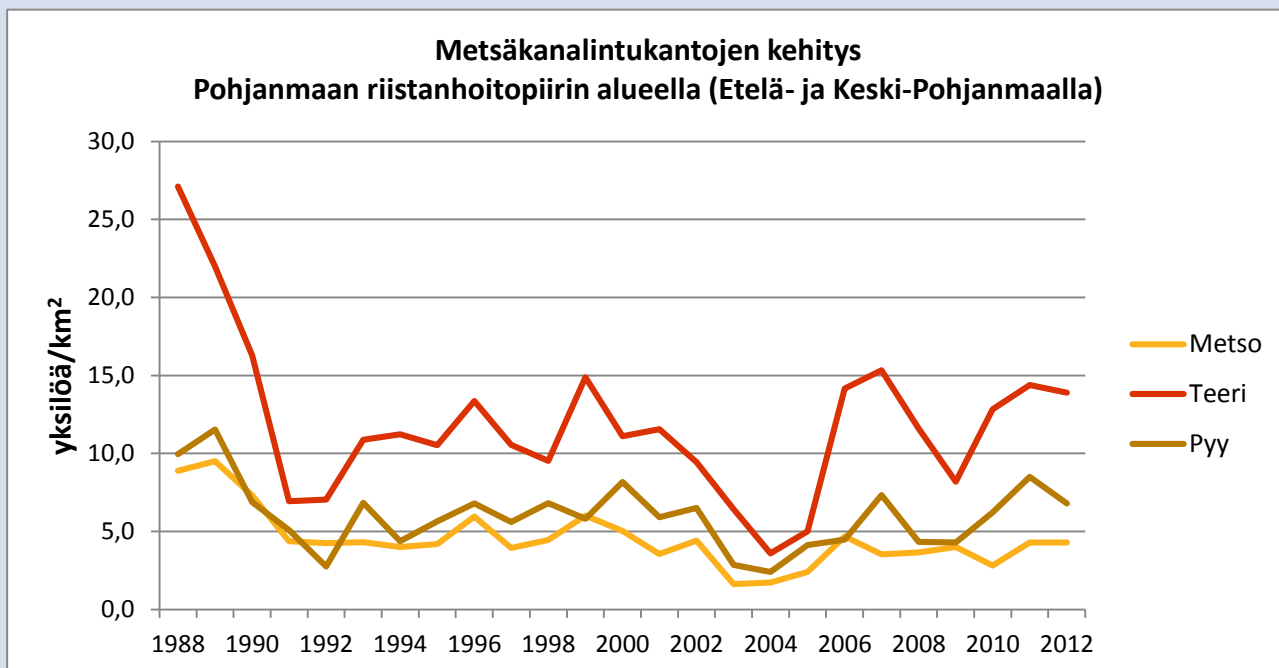
Vuosittain hakkuualueille jätettävien säästöpuiden määrässä havaitaan vaihtelua vuodesta toiseen. Säästöpuiden jättämisen tarkoituksena on luontoarvojen vaalimisen huomioiminen metsätaloudessa siten, että lahoppuun määrää talousmetsissä kasvatetaan.

Tietolähde: Suomen metsäkeskus (Rannikon sekä Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueyksikkö).

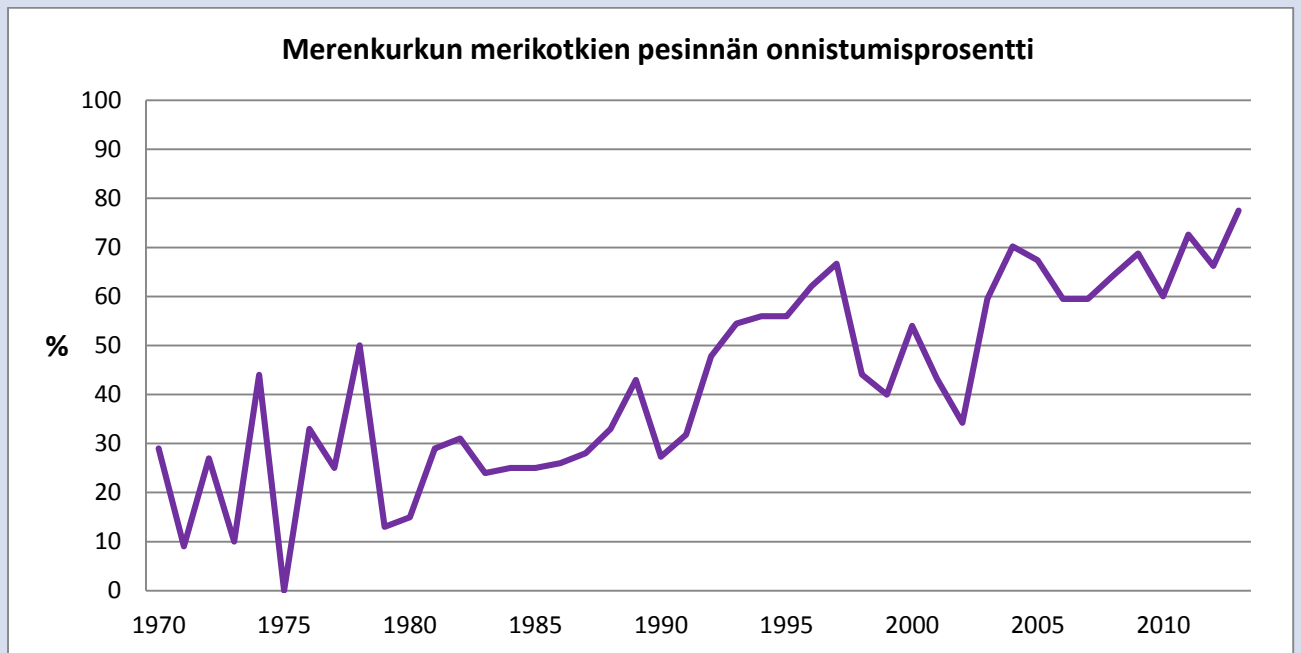
Metsätalouden ympäristötukikohteet (kumulatiivinen) Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa

Vapaaehtoisuuteen perustuva metsiensuojelu etenee mm. ympäristötukikohteiden toteutuksen kautta. Maakuntien tukikohteiden määrässä havaitaan lisääntymistä tasaiseen tahtiin. Tietolähde: Suomen metsäkeskus (Rannikon sekä Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueyksikkö).

Kehityskulut osoittavat, että metsäkanalintukannoissa ei juurikaan ole tapahtunut elpymistä joskin luontaiset kannanvaihtelut vaikeuttavat tulkintaa. Indikaattori ilmentää välillisesti metsäympäristöissä tapahtuvia muutoksia kuten metsäekosysteemien pirstoutumista.
Tietolähde: Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos/ RKTL

Aktiivisen suojelutyön ansiosta ja ympäristömyrkköjen vähentymisen myötä merikotkien pesintöjen onnistumisprosentit ovat kehittyneet selvästi suotuisaan suuntaan. Tietolähde: WWF:n merikotkatyöryhmä

Ympäristötietoisuuden edistäminen ja kestävä kehitys

Visio vuoteen 2030:

Alue on edelläkävijä kestävä kehityksen toteutumista tukevassa alueellisen ympäristötietoisuuden edistämässä

Tavoite A. Kestävän kehityksen toimintalinjojen vakiintuminen eri sektoreilla

- Eri tahojen tuottaman tiedon saatavuutta tehostetaan siten, että se on kaikkien siitä kiinnostuneiden saatavilla sujuvasti ja monipuolisesti edistään laajaa ymmärrystä kestävästä kehityksestä.
- Tiedon jakamista tehostaviin hankkeisiin panostetaan voimavaroja ja edistetään siten kehitystä kohti aitoa hyvinvointia ja kestäviä ratkaisuja.
- Jaetaan eri toimijoiden kesken tietoja ja kokemuksia kestävä kehityksen hyvistä käytännöistä hyödyntäen etenkin sähköisiä viestintäkanavia ja sosiaalista mediaa.
- Tuetaan kuntien ja muiden alueellisten sekä paikallisten toimijoiden kestävä kehityksen toimintaa informaatio-ohjauksella ja valistuksella sekä neuvonnalla.
- Edistetään kestävä kehityksen toteutumista aluetoimijoiden sidosryhmäyhteistyön kautta esimerkiksi järjestämällä teemakohtaisia seminaareja ja työpajoja.
- Tuetaan ja edistetään ympäristötietoisuuteen ja -vastuullisuuteen sekä kulttuuriympäristötietoisuuteen pohjautuvan uuden innovatiivisen yritys- ja liiketoiminnan luomista ja toiminnan vakiintumista.

Tavoite B. Alueen asukkaiden tietoisuuden lisääminen kestävästä kehityksestä ja ympäristövastuullisuudesta

- Jaetaan alueellisiin ympäristöindikaattoreihin perustuvaa ajantasaista tietoa sähköisten kanavien kautta siten, että indikaattoritieto on sujuvasti kaikkien sitä tarvitsevien saatavilla.
- Kehitetään indikaattoreita siten, että niiden avulla voidaan lisätä kattavasti ymmärrystä ja tietoisuutta kestävästä kehityksestä huomioiden kestävä kehityksen kaikki ulottuvuudet ja kulttuuriympäristötietoisuuden edistäminen.
- Jaetaan Etelä- ja Keski-Pohjanmaata sekä Pohjanmaata koskevaa ympäristötietoa kansantajuisesti ja informatiivisesti erityisesti www-sivujen kautta. Panostetaan avoimeen ja asiantuntevaan sekä ajantasaiseen tiedottamiseen ympäristön tilan kehityksestä.
- Panostetaan kehittämisresursseja kulttuuriympäristöä koskevan tiedon ja tietoisuuden lisäämiseen.
- Toteutetaan neuvontaa sekä informaatio-ohjausta esimerkiksi erilaisten tempausten avulla ympäristöystävällisistä arkikäytännöistä, kuten jätehuollosta, ympäristöystävällisestä asumisesta ja energiankäytöstä, liikkumisen mahdollisuuksista, kulutustottumuksista jne.
- Edistetään luontokeskus- ja luontokoulu -toimintaa painottaen alueellisen ympäristön erityispiirteiden tuntemusta tukevaa valistusta ja tiedottamista.
- Kehitetään eri-ikäisten kansalaisten osallistavaa toimintaa esimerkiksi tietoverkkojen vuorovaikutteisuutta ja sosiaalista mediaa hyödyntäen.

Tavoite C. Panostaminen ympäristöneuvontaan ja -valistukseen

- Edistetään energiatehokkuutta ja energiansäästöä palvelevaa ympäristövastuullista toimintaa neuvonnan ja asennekasvatuksen sekä aktiivisen tiedottamisen avulla.
- Panostetaan vesien tilan vaalintaan ja tulvariskien hallintaan liittyvään valistukseen ja neuvontaan sekä asennekasvatukseen.

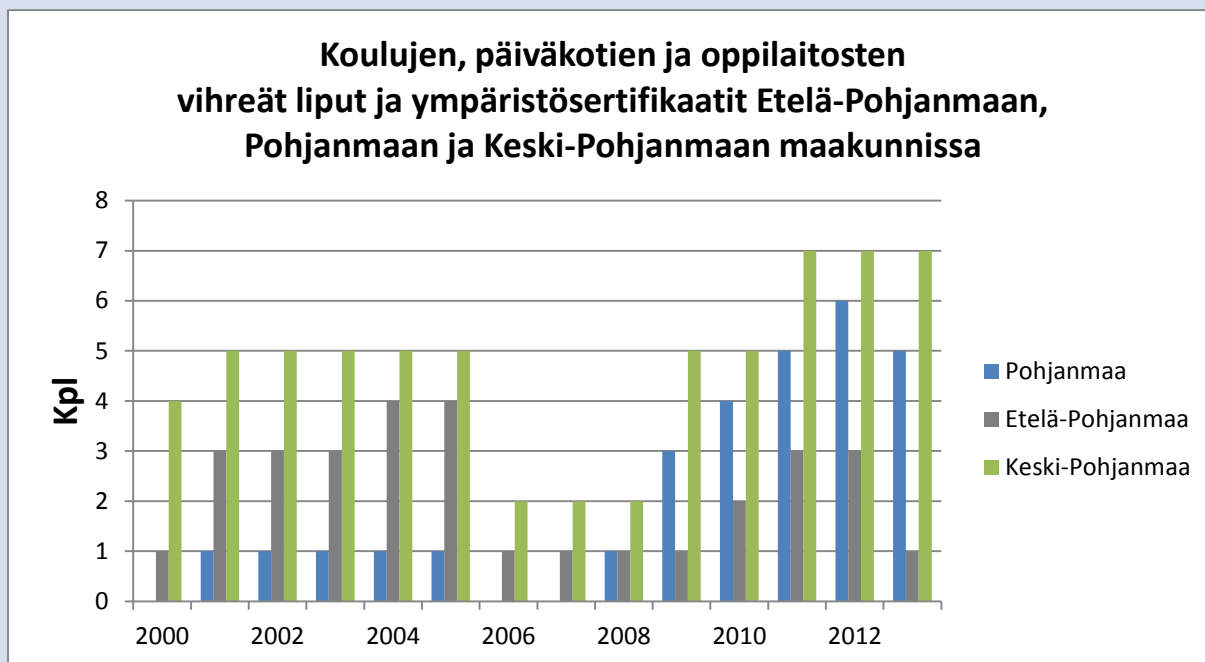
- Valistetaan sidosryhmiä ja edistetään tietoisuutta kulttuuriympäristön hoidon tarpeista, asutun ympäristön elinvoimaisuuden turvaamisesta sekä muinaismuistoista ja niiden vaalimisesta elinkeinotoiminnan yhteydessä.
- Parannetaan luonnon monimuotoisuuteen liittyvää tietoisuutta alueellisten toimijoiden välistä yhteistointa vahvistamalla sekä lisäämällä ympäristökasvatusta, koulutusta, neuvontaa ja valistusta.
- Lisätään kansalaisten, tutkimuksen ja luonnonvara-alan toimijoiden yhteistyötä järjestämällä koulutusta ja tiedotusta uusiutuvien luonnonvarojen käytöstä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta huomioiden elinkeinolähtöinen näkökulma.

Tavoite D. Nuorten ja lasten ympäristö- ja kulttuuriympäristökasvatuksen edistäminen

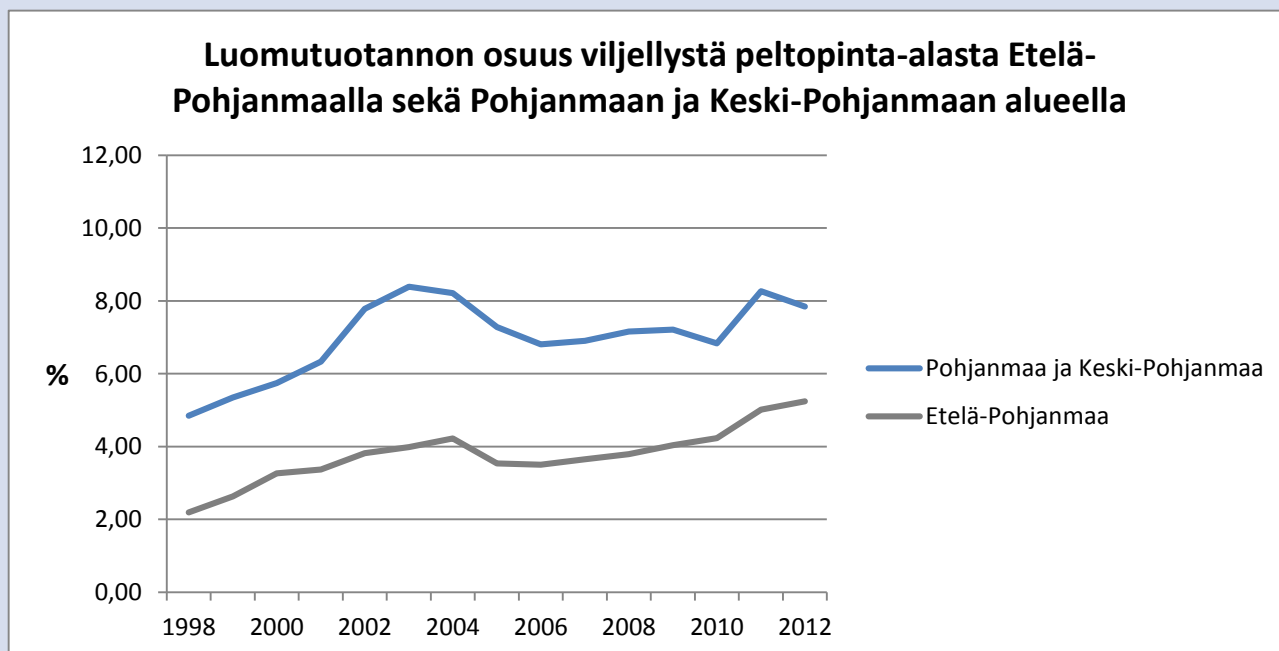
- Vakiinnutetaan ympäristö- sekä kulttuuriympäristökasvatukseen liittyvän työn toteuttaminen alueellisena yhteistyönä hyödyntäen alueella olevaa erityisosaamista ja perustetaan eri toimijoista koostuva ympäristökasvatuksen yhteistyöverkosto alueelle.
- Vahvistetaan luontokoulujen toimintaa maakunnissa ja turvataan niiden toimintaedellytykset aktiivisella eri toimijoiden yhteistyöllä lasten ja nuorten ympäristökasvatuksen edistämiseksi sekä kestävän kehityksen toteutumiseksi.
- Jaetaan laajasti eri toimijoiden taholta ympäristö- ja kulttuuriympäristökasvatusta tukevaa tietoa etenkin www-sivujen ja muiden sähköisten kanavien avulla.
- Toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa kasvatusta vesien tilasta ja tulvariskien hallinnasta, asutun ympäristön elinvoimasta, kulttuuriympäristön hoidosta, vähähiilisuudesta, ympäristömyönteisistä energiaratkaisuista ja ilmastonmuutoksesta sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta.

Avainindikaattorit ympäristöpuntareina

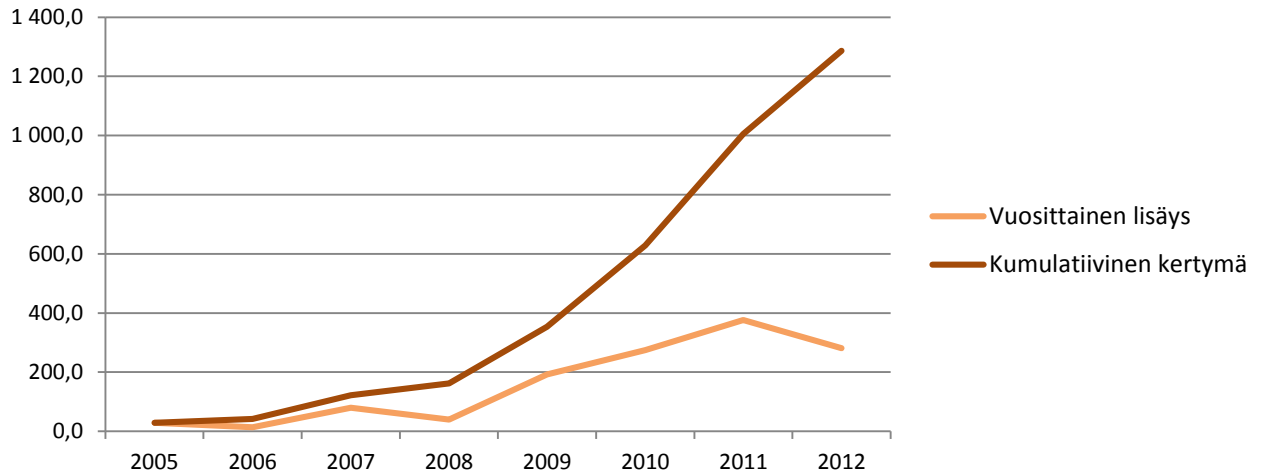

Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla vihreitä lippuja ja ympäristösertifikaatteja on ollut eniten, mutta osan käyttöoikeus on päättynyt. Vihreän lipun tai ympäristösertifikaatin saaneet päiväkodit, koulut ja oppilaitokset ovat halunneet panostaa ympäristökasvatukseen ja ympäristöasioiden huomioimiseen päivittäisessä toiminnassaan. Tietolähde: Suomen ympäristökasvatuksen seura ja OKKA-säätiö

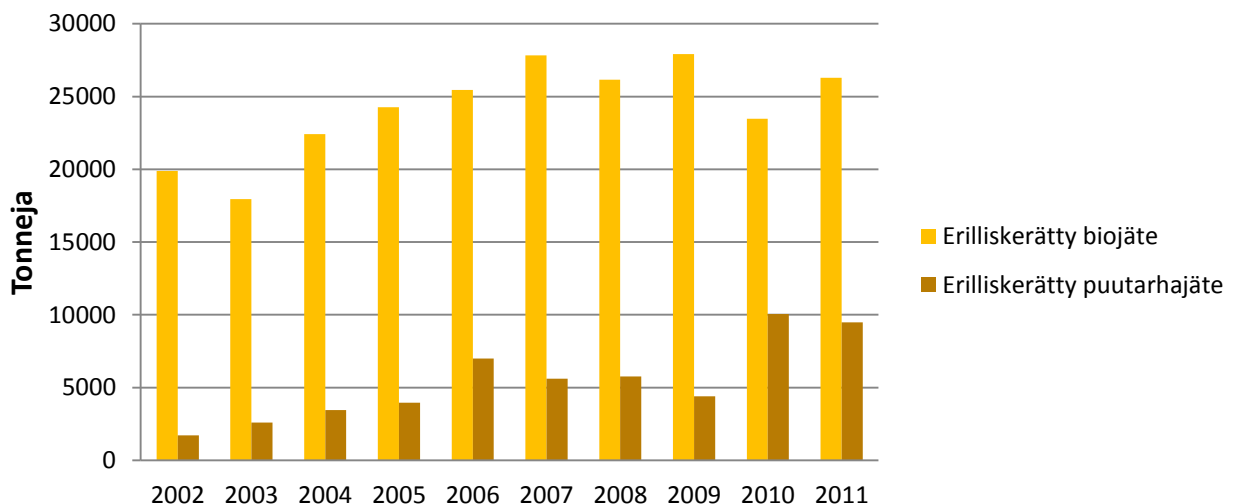
Luomutuotanto on kasvussa kaikkien maakuntien alueilla. Tietolähde: EVIRA.

METSO- ohjelman pinta-alan vuosittainen ja kumulatiivinen lisäys Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa yhteensä

Metsänomistajien vapaaehtoiseen suojeluun pohjautuvan METSO-ohjelman toteutus on edennyt hyvin ELY-keskusten alueella. Tietolähde: Ympäristöministeriö.

Erilliskerätty bio- ja puutarhajäte Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa yhteensä

Erilliskerätyn bio- ja puutarhajätteen määrä on ollut kasvussa, vaikkakin vaihtelua mahtuu seurantajakson sisälle.

Tietolähde: Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen seurantatiedot

Ympäristöstrategian toteutus ja seuranta

Seurannan perustana ajantasaiset indikaattorit

Ympäristöstrategian toteutumisen seurannan kulmakivinä ovat teemakohtaiset indikaattorit. Nämä kehitettiin EAKR-hankkeessa vuosina 2009 – 2010. Tarkoituksena on päivittää ne säännöllisin väliajoin sekä tarvittaessa kehittää myös uusia indikaattoreita. Tärkeää on saada toteutettua indikaattorien päivityksiä riittävän usein, jotta seurantatietojen ajantasaisuus sekä indikaattorien käyttökelpoisuus strategian seurannassa voitaisiin taata. Tavoitteena tulisi olla saatavilla olevan päivitystiedon julkaiseminen heti, kun se on käytettävissä, jotta indikaattoreita voidaan aidosti käyttää päätöksenteon ja alueellisen suunnittelun apuna.

Kokonaiskuvan saamiseksi kestävän kehityksen toteutumisesta huomioidaan tulevaisuuden indikaattorityössä myös useista yksittäisistä indikaattoreista koostetut yhdistelmäindikaattorit. Näiden kehitystyöhön on aktiivisesti osallistuttu niin EU-kumppanuuksien kautta kuin kansallisesti. Mahdollisia yhdistelmäindikaattoreita ympäristöstrategian seurannassa ovat GPI (Genuine Progress Indicator/ Aidon kehityksen indikaattori), SSI (Sustainable Society Index/ Kestävän Yhdyskunnan indeksi) ja EU-komission johdolla kehitteillä oleva ympäristöpaineindeksi (Environmental Pressure Index). Näiden käyttömahdollisuudet vaativat vielä jatkoselvitystyötä. Kansallisesti indikaattorien kehitystyötä ja käyttöönottoa pyritään edistämään mm. Valtioneuvoston kanslian alaisuudessa toimivan kansallisen indikaattoriverkon kautta. Lisäksi yhdistelmäindikaattorien edistämässä jatketaan edelleen EU-yhteistyötä. GPI-indikaattorin, joka on rahamittainen hyvinvoinnin mittari, laskentaa kaikille maamme maakunnille on pilotoitu Työ- ja elinkeinoministeriön, Ympäristöministeriön sekä Itä-Suomen Yliopiston yhteisrahoituksella puolivuotisen hankkeen kautta (syys 2013 – kevät 2014). Väliarvion vuonna 2017 on mahdollista sisällyttää GPI-tarkastelu, kun ensin on arvioitu alueemme maakuntien kehityssuunnan syitä ja taustoja yhdessä aluetoimijoiden kanssa sekä puntaroitu yhteisesti tämän indikaattorin soveltuvuutta ympäristöstrategian seurannan välineeksi. (Viite: Jukka Hoffren & Eero Vatanen: Suomen maakuntien taloudellisen kehityksen ja edistymisen seuranta Aidon kehityksen indikaattorilla GPI:lla 1960–2012. Tutkimusraportti 2014, joka on julkaistu sähköisenä julkaisuna TEM:n Raportteja-sarjassa, 17/2014: https://www.tem.fi/files/39794/TEMrap_17_2014_web_16052014.pdf)

Strategiaa toteutetaan alueellisena yhteistyönä

Ympäristöstrategiaa on työstetty yhdessä maakuntien liittojen kanssa siten, että sen sisältö olisi mahdollisimman hyvin yhteen sopiva alueen maakuntaohjelmien linjausten kanssa. Tämän toivotaan vahvistavan ympäristöstrategian merkitystä aluekehittämistä palvelevana ympäristön vaalimiseen ja kestävään kehitykseen kohdentuvana ”työkaluna”.

Käytännössä tätä kolmen maakunnan yhteistä ympäristöstrategiaa on tarkoitus toteuttaa osana eri aluetoimijoiden normaalitoimintaa ja sektorikohtaisen kansallisen rahoituksen kautta sekä erilaisten EU-hankkeiden avulla. Kun toteutettavat hankkeet valitaan siten, että ne ovat linjassa ympäristöstrategian kanssa, ovat ne samalla linjassa alueellisten sidosryhmien näkemysten kanssa.

Tämä ympäristöstrategia on voimassa ja sitä toteutetaan vuosina 2014 – 2020. Strategian toteutuksen indikaattorit päivitetään parin vuoden välein ja väliarvio suoritetaan vuonna 2017.

Seuraavassa luvussa esitetään ympäristön tilan ja kestävän kehityksen kehityssuunnat tiivistetysti ympäristöbarometrin avulla. Barometri päivitetään jälleen strategiakauden puolessa välissä väliarvion 2017 yhteydessä.

Keskeisiä määritelmiä

Bioenergia:	Valmistetaan biomassasta eli eloperäisestä aineesta. Raaka-aineena käytetään erilaisia sivutuotteita kuten lantaa ja jätettä sekä puuta ja ruokohelpiä.
Biomassa:	Eloperäinen aine, jota voidaan käyttää mm. energiantuotannossa, esimerkiksi hakkutähteet, peltokasvit ja eloperäinen jäte.
Ekosysteemipalvelut:	Voidaan jakaa neljään ryhmään: tuotanto-, ylläpito-, säätely- ja kulttuuripalveluihin. Tuotantopalveluja ovat ravinto, puhdas juomavesi, hengitysilma, puu raaka-aineena, polttoaineet, rakennusmateriaalit ja lääkeaineet. Ylläpitopalveluihin kuuluvat yhteyttäminen ja ravinteiden kierto. Säätelytehtävässään luonto säätelee ilmakehän ja vesistöjen koostumusta ja estää eroosiota. Kulttuurisia palveluja ovat luonto esteettisenä kokemuksena, virkistytymisympäristönä sekä tiedon, inspiraation ja luovuuden lähteenä.
Ekotehokkuus:	Tuotetaan enemmän palveluja, tuotteita jne. samalla käyttäen vähemmän raaka-aineita ja tuottaen vähemmän päästöjä ympäristöön.
Fossiilinen polttoaine:	Eloperäisestä materiaalista pitkän ajan kuluessa syntynyt tai muuntunut polttoaine, joka on varastoitunut maaperään, kuten kivihiili ja öljy.
Hajakuormitus:	Vesialueeseen kohdistuvaa useista eri päästölähteistä peräisin olevaa kuormitusta, kuten maa- ja metsätaloudesta, liikenteestä sekä loma-asutuksesta vesistöihin päätyvä ravinne- ja kiintoainekuormitus.
Kestävä kehitys:	Maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Kestävä kehitys on yhteistyötä taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristön hyvinvoinnin edistämiseksi.
Kestävä käyttö:	Biologisen luonnonvaran käyttöä siten, että käytön laatu tai määrä ei johda biologisen monimuotoisuuden vähenemiseen pitkälläkään aikavälillä.
Luomu-tuotanto:	Kokonaisvaltainen tilanhoito- ja tuotantojärjestelmä, jossa yhdistyvät ympäristön kannalta parhaat käytännöt. Luomutuotteet on tuotettu luonnollisin menetelmin ja luonnollisista aineksista käyttämättä esimerkiksi kemiallista tuholaistorjuntaa.
Metsäenergia:	Puuperäistä energiaa, kuten risut, puuhake ja kokopuu. Puuenergia voi olla joko kiinteää tai kaasumuodossa.
METSO-ohjelma:	METSO on metsien monimuotoisuutta turvaava toimintaohjelma. Ohjelmassa lisätään metsäisten suojelualueiden määrää ja tehdään luonnonhoitotoita talousmetsissä, suojelualueilla ja niiden lähituntumassa.
Pistekuormitus:	Yhdestä tarkasti määriteltävissä olevasta lähteestä peräisin oleva kuormitus.

Uusiutuva energia: Aurinko-, tuuli-, vesi- ja bioenergia, maalämpö sekä vuoroveden liikkeistä ja aalloista saatava energia.

Ympäristöbarometri – Miten ympäristöstrategian toteutus on edennyt?

Ympäristöstrategian seurantaindikaattorien osoittamaa kehityssuuntaa on tässä ympäristöbarometrissä arvioitu seuraavan symboliikan avulla:

Merkittävä muutos parempaan 😊😊

Muutos parempaan 😊

Osin muutosta parempaan ja osin huonompaan 😊😞

Muutos huonompaan 😞

Merkittävä muutos huonompaan 😞😞

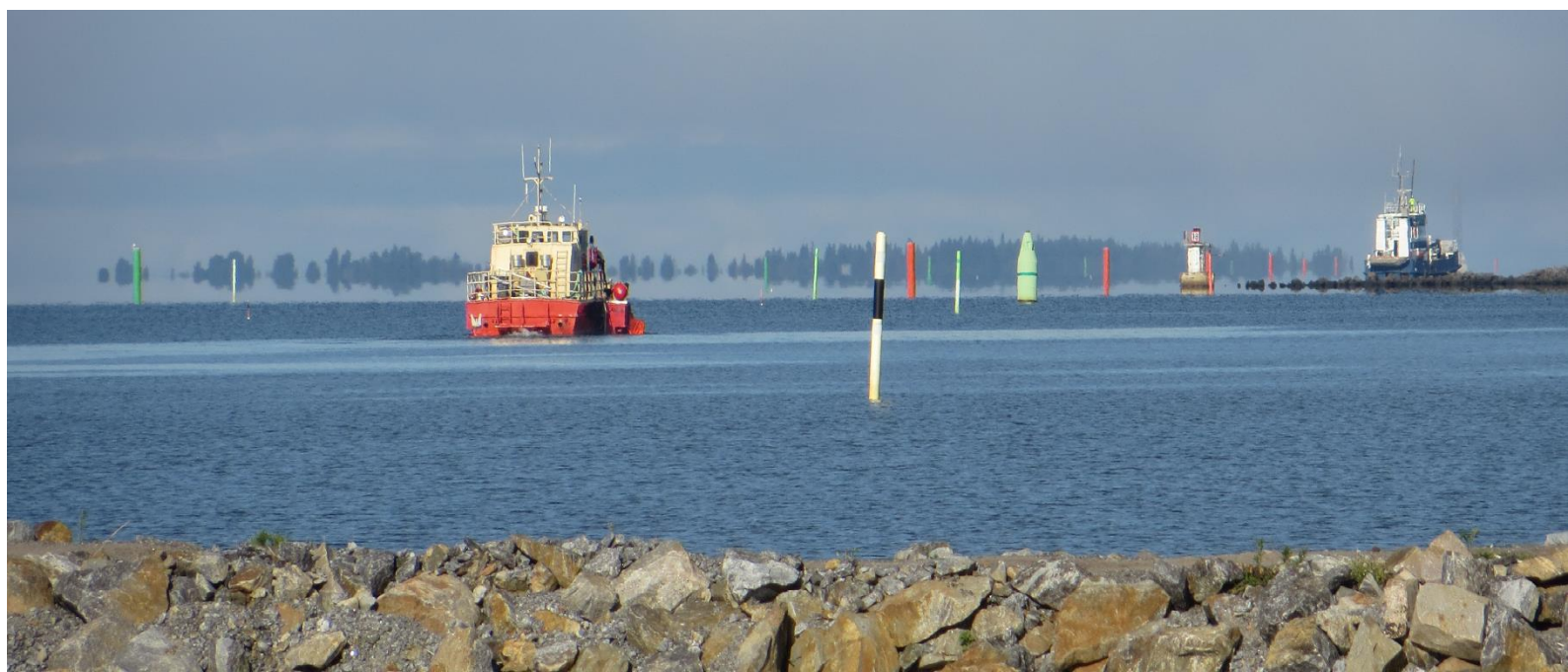
Ei muutosta 😐

Barometrissä esitetään teemakohtaiset indikaattorit, kehityksen suunta sekä lyhyt kuvaus indikaattorista ja sen tavoitteellisesta kehityksestä. **Avainindikaattorit on lihavoitu ja niiden indikaattorikuvat löytyvät eri teemojen alta. Muiden seurantaindikaattorien kuvat kehityssuunnista löytyvät ympäristöstrategian osasta 2.**

Teema: Vesien tila ja tulvariskien hallinta

	Pintavesien ekologinen tila	Indikaattori perustuu EU:n vesipuitedirektiivin mukaisiin luokituksiin vesistöjen ekologisesta tilasta. <i>Tavoitteena on kehitys parempaan</i>
	Pohjavesien kemiallinen tila	Indikaattori perustuu EU:n vesipuitedirektiivin luokituksiin pohjavesien tilasta. <i>Tavoitteena on pohjavesien kemiallisen tilan paraneminen.</i>
 	Teollisuuden ja yhdyskuntien ravinnekuormitus vesiin	Indikaattori kuvaa ns. pistekuormitusta eikä se huomioi hajakuormitusta. <i>Tavoitteena on vähenevä kehitys.</i>
	Maatalouden ravinnetase (typpi ja fosfori)	Indikaattori on laskennallinen ja kuvaa maatalouden aiheuttamaa potentiaalista ravinnekuormitusta vesistöihin. <i>Tavoitteena on ravinnetaseen aleneminen.</i>
	Merkittävien jokien vuosittainen pH-minimi	Indikaattori kuvaa vesien tilassa tapahtuvia happamuuspitoisuuksien muutoksia. Alle 5,5-arvo aiheuttaa kala-kuolemia ja on näin ollen kriittinen taso. <i>Tavoitteena on suotuista happamuuskehitys.</i>
	Soranoton osuus maa-ainesten oton määrästä	Soravarat sijaitsevat yleensä pohjavesialueilla, jolloin soranotto aiheuttaa pohjavesien pilaantumiskärsiä. <i>Tavoitteena on erityisesti soran oton määrän väheneminen.</i>
	Kalliokiven oton osuus maa-ainesten oton määrästä	Indikaattori ilmentää osin maa-ainesten ottoon liittyvien potentiaalisten ympäristövaikutusten kehitystä. Kalliokiven otossa riskinä on mm. maisema- ja meluhaitat, mikäli näitä ei aktiivisin toimin ehkäistä. <i>Tavoitteena on kalliokiven oton pysyminen kestäväällä tasolla.</i>
	Madesaaliiden määrä	Indikaattori kuvaa välillisesti vesien tilaa, sillä made reagoi herkästi sekä happamuuteen että rehevyyteen vesistöissä. <i>Tavoitteena on madesaaliiden määrän lisääntyminen.</i>
	Vapaaehtoisten suojelusuunnitelmien piirissä olevat pohjavesialueet	Indikaattori kuvaa kunnallisten toimijoiden tahtoa, aktiiviteettia ja toimeliaisuutta pohjavesien suojelun edistämiseksi. <i>Tavoitteena on suojelusuunnitelmien määrän lisääntyminen.</i>
	Veden ominaiskulutus	Indikaattori kertoo vesilaitosten vuoden aikana verkostoon pumppaamasta talousvesimäärästä, joka jaetaan verkkoon liittyneiden käyttäjien määrällä. Vesi on keskeinen luonnonvara. <i>Tavoitteena on kestävä käyttö ja aleneva kehitys</i>

Teema: Asutun ympäristön elinvoima

	Asutuksen jakaantuminen taajama- ja haja-asutukseen	Indikaattori ilmaisee yhdyskuntarakenteen kehitystä (taajama vs. haja-asutus). <i>Valtakunnallisten alueiden käytön tavoitteiden (VAT) mukaisesti tavoitteena on suunta kohti taajama-asutusta.</i>
	Hyväksytyjen yleis- ja asemakaavojen määrä	Indikaattori liittyy maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja se indikoi osana muuta toimintaa alueiden kehitystyön etenemistä ja suunnitelmallisuutta. <i>Tavoitteena on kaavoituksen sujuva eteneminen.</i>
	Tieliikenteen hiilidioksidipäästöt	Indikaattori kuvaa tieliikenteestä peräisin olevan hiilidioksidipäästön kehityssuuntaa. <i>Tavoitteena on laskeva kehitys.</i>
	Kevyen liikenteen väylien määrän kehitys	Indikaattori kertoo kevyen liikenteen määrien kehityksestä ja se ilmentää samalla liikenteen ekologisuutta ja turvallisuutta. <i>Tavoitteena on kevyen liikenteen väylien määrän kasvu.</i>
	Suojellut rakennukset	Indikaattori kuvaa niiden suojeltujen rakennusten määrää, joiden perustana on kulttuuriympäristön suojeluun ja vaalimiseen perustuva lainsäädäntö. Indikaattori ei sisällä kaavalla suojeltuja rakennuksia. <i>Tavoitteena on suojeltujen rakennusten määrän lisääntyminen.</i>
	Tieliikenneonnettomuudet	Indikaattori ilmentää liikenteen turvallisuutta ja siihen liittyvää kehityssuuntaa. <i>Tavoitteena on laskeva kehitys.</i>
	Työmatkojen pituus	Indikaattori ilmentää osaltaan liikenteestä aiheutuvan kuormituksen kehitystä. Tavoitteena on työmatkojen lyheneminen, joka vähentää autoilla liikkumisen tarvetta ja sitä kautta ympäristöön kohdistuvia paineita.
	Poikkeamispäätökset ranta-alueilla	Indikaattori ilmentää osaltaan alueidenkäytön suunnitelmallisuuden toteutumista sekä samalla se ilmentää rannoille rakentamiseen kohdistuvia paineita. <i>Tavoitteena on poikkeamispäätösten määrän väheneminen.</i>
	Maisemanhoitosuunnitelmien kumulatiivinen määrä	Indikaattori ilmentää suoraan maakuntiin tehtyjen maisemanhoitosuunnitelmien määrää ja kuvaa siten arvokkaan kulttuuri- ja luonnonperinnön vaalimista. <i>Tavoitteena on lisääntyvä kehitys.</i>
	Virkistysalueiden aluevaraukset asemakaavoissa	Indikaattorin perustana on virkistysalueiden aluevaraukset varatuista asemakaavoista. <i>Tavoitteena on määrän lisääntyminen.</i>
	Päivittäistavarakauppojen myymälätyyppijakaumat	Indikaattori kuvaa osaltaan aluekehityksen. <i>Tavoitteena on kauppojen tasapainoinen palvelurakenne ja palvelujen saatavuus.</i>

Teema: Vähähiilisyys ja ilmastonmuutoksen torjunta

😊	Teollisuuden ja energiantuotannon hiilidioksidipäästöt ilmaan	Indikaattori kuvaa näistä pistemäisistä lähteistä peräisin olevien fossiilisten CO ₂ -päästöjen määrän kehitystä. <i>Tavoitteena on päästöjen aleneva kehitys.</i>
😐	Sähkönkulutus	Indikaattori ilmentää luonnonvarojen käyttöä ja samalla kertoo potentiaalisista kasvihuonekaasupäästöjen kehityksestä. Ekotehokkuus- ja materiaalitehokkuus näkökohdat on huomioitava. <i>Tavoitteena on sähkönkulutuksen aleneva kehitys.</i>
😊	Puupolttoaineiden käyttö energiantuotannossa	Indikaattori ilmentää osin uusiutuvien energiamuotojen käyttöä energiantuotannossa. <i>Tavoitteena on puupolttoaineen käytön lisääntyminen kansallisten ja EU-tavoitteiden mukaisesti.</i>
😐	Tuulivoiman osuus sähköntuotannosta	Indikaattori kuvaa tuulivoimalla tuotetun sähkön määrän kehitystä ja ilmentää näin osaltaan uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön määrässä tapahtuvaa kehitystä. <i>Tavoitteena on lisääntyvä kehitys.</i>
😊	Teollisuuden ja energiantuotannon päästöt ilmaan (typpi, rikki, hiukkaset)	Indikaattori kuvaa teollisuudesta ja energiantuotannosta aiheutuvaa kuormitusta ilmaan/ ilmanlaatuun. <i>Tavoitteena on kaikkien päästöjen aleneva kehitys.</i>
😐	Teollisuuden energiankäyttö	Indikaattori kuvaa osin teollisuuden rakennetta, tuotannon määrää ja energiatehokkuutta. <i>Tavoitteena on energiatehokkuuden paraneminen.</i>

Teema: Monimuotoisuuden turvaaminen

	Luonnonsuojelualueiden osuus maakunnan pinta-alasta	Indikaattori kuvaa eri keinoin suojeltujen yksityisellä ja valtion maalla sijaitsevien luonnonsuojelualueiden osuutta suhteessa maakunnan pinta-alaan. <i>Tavoitteena on lisääntyvä kehitys.</i>
	Lahopuun määrä metsä- ja kitumaalla	Indikaattori toimii suunnannäyttäjänä metsäympäristön lajirikkaudesta sillä suurin osa metsien uhanalaisista ja taantuneista lajeista ovat riippuvaisia lahoppuusta. Metsälajeista lähes neljännes on riippuvaisia lahoppuusta elinympäristönä. <i>Tavoitteena on lahoppuun määrän lisääntyminen metsäympäristöissä.</i>
	Säästöpuuston määrä	Indikaattori ilmentää eri-ikäisten ja eri lajeihin kuuluvien säästöpuiden jättämistä hakkuiloille, jotta ajan oloon niistä kehittyisi monimuotoisuuden kannalta tärkeää lahoppuuta. <i>Tavoitteena on säästöpuiden määrän kasvu.</i>
	Metsälain suojelemien kohteiden pinta-ala	Indikaattori kuvaa metsäluonnon suojelun etenemistä metsälain mukaisten tärkeiden elinympäristöjen kautta. <i>Tavoitteena on niiden määrän lisääntyminen.</i>
	Metsäkanalintukantojen kehitys	Indikaattori kuvaa välillisesti metsäekosysteemeissä tapahtuneita muutoksia, kuten elinympäristöjen pirstoutumista. Mitä yhtenäisemmät ekosysteemit, sitä paremmat elinolosuhteet se luo metsäkanalinnuille. Indikaattorissa on huomioitava kannan luontaiset vaihtelut. <i>Tavoitteena on metsäkanalintukantojen hyvä kehitys ja niiden elinvoimaisuuden turvaaminen.</i>
	Merenkurkun merikotkan pesinnän onnistumisprosentti	Indikaattori kuvaa merikotkan kannan elpymistä 1970-luvulta alkaneen seurantajakson aikana. Suotuisaa kehitystä on edistänyt ympäristömyrkköjen, kuten PCB, väheneminen luonnossa sekä kotkan aktiivinen suojelutyö. <i>Tavoitteena on merikotkakannan hyvä poikastuotto ja kannan elinvoimaisena säilyminen.</i>
	Metsien ikärakenne	Indikaattori kuvaa metsien puuston ikärakennejakamaa. Luonnontilaisen metsän puuston ikärakenne on selvästi monipuolisempi kuin talousmetsissä. Ikärakenne indikoikin metsien monimuotoisuutta. <i>Tavoitteena on mahdollisimman monipuolinen ikärakenne metsissä.</i>
	Puulajijakauma ja haavan osuus puustosta	Indikaattori kuvaa metsiemme puulajisuhteiden kehitystä. Luontaisesti eri puulajeihin on sidoksissa erilainen eliölajisto. Lehtipuista haapa on lajirikkauden ja runsauden kannalta metsien avainlajeja. <i>Tavoitteena on monipuolinen lajijakauma sekä haavan osuuden kasvaminen metsissä.</i>

Teema: Ympäristötietoisuuden edistäminen

	Koulujen, päiväkotien ja oppilaitosten vihreät liput ja ympäristösertifikaatit	Indikaattori ilmentää koulujen ja oppilaitosten sekä päiväkotien tahtoa panostaa ympäristötietoisuuden edistämiseen. <i>Tavoitteena on nouseva kehitys määrissä.</i>
	Luomutuotannon osuus viljelystä pinta-alasta	Indikaattori kuvaa luomutuotannon osuutta viljelystä pinta-alasta. Tämän myötä edistetään luonnon monimuotoisuuden turvaamista. <i>Tavoitteena on osuuden lisääntyminen.</i>
	METSO-ohjelman toteutus	Indikaattori ilmentää yksityisten metsänomistajien kiinnostusta metsiensuojelua kohtaan ja toimii tätä kautta ympäristötietoisuuden kehityksen ilmentäjänä. <i>Tavoitteena on tietoisuuden edelleen paraneminen heijaustuen METSO-alueiden määrän kasvuun.</i>
	Erilliskerätty bio- ja puutarhajäte	Indikaattori kuvaa biologisesti hajoavien jätteiden ja puutarhajätteiden määrän kehitystä. Indikaattori ilmentää samalla asukkaiden ympäristötietoisuuden käyttäytymisen kehitystä, sillä biojäte vaatii huolellista lajittelua eikä puutarhajätettä saa viedä luontoon. <i>Tavoitteena on jätteiden oikea lajittelu ja jätteen määrän väheneminen.</i>
	Jätteen kompostointi ja pienpoltto	Indikaattori ilmentää "tavallisten" pientaloissa asuvien kansalaisten toimintaa jätteiden käsittelyssä. Kompostointi oikein toteutettuna on hyvää jätteiden käsittelyä. <i>Tavoite on jätteistä aiheutuvien ympäristöpaineiden väheneminen.</i>
 	Ongelmajätteen määrä (yhdyskunnista sekä teollisuudesta peräisin oleva)	Indikaattori kuvaa eri lähteistä peräisin olevan ongelmajätteen määrän kehitystä, joka indikoi osaltaan luonnonvarojen käyttöä ja materiaaliratkaisuja. <i>Tavoitteena on määrän väheneminen</i>
	Yhdyskuntajätteiden käsittely	Indikaattori kuvaa yhdyskuntajätteen kokonaismäärän kehitystä sekä ilmentää sen käsittelytapoja (hyödyntäminen energiana tai aineena, loppusijoittaminen kaatopaikalle). <i>Tavoitteena on jätelain hengessä jätteen kokonaismäärän aleneminen ja käsittelymuodoissa kaatopaikalle päätyvän jätteen määrän väheneminen ja jätteen ohjautuminen sen sijaan hyötykäyttöön.</i>
	Kaatopaikkasijoitettu sekajäte	Indikaattori ilmentää kaatopaikoille päätyvän sekajätteen (hyödyntämiskelvoton/ ei saada hyödynnetyksi) määrän kehitystä. <i>Tavoitteena on määrän väheneminen, joka samalla ilmentäisi lajittelukäyttäytymisen paranemista.</i>
	Energiantuotannon jätteiden hyödyntämisaste	Indikaattori kuvaa energiantuotannon ympäristökuormitusta jätehuollon näkökulmasta. Kuormitusta vähennetään jätteiden hyödyntämistä tehostamalla. <i>Tavoitteena onkin hyödyntämisasteen nouseva kehitys.</i>
 	Korkeakoulujen ympäristöalan opiskelijat	Indikaattori kuvaa ympäristöalaa opiskelevien opiskelijoiden määrän kehitystä ja ilmentää näin osaltaan kiinnostuksen kehitystä ympäristöasioihin. <i>Tavoitteena on enenevä kehitys.</i>

Kestävä kehitys (sosiaalinen ja taloudellinen)

Tämän osion indikaattorikuvat löytyvät ympäristöstrategian osasta 2

	BKT asukasta kohden suhteutettuna EU-viitearvoon	Indikaattori kertoo taloudellisen toiminnan laajuudesta ja siinä tapahtuvista muutoksista. Heijastaa taloudellista suorituskkyä sekä tulonmuodostusta. <i>Tavoitteena on kestävä talouskasvu.</i>
	BKT työtuntia kohden suhteutettuna koko maan keskiarvoon	Indikaattori ilmentää taloudellisen toiminnan laajuutta suhteutettuna työtunteihin ja suhteutettuna koko maan keskiarvoon. <i>Tavoitteena on kestävä kasvun taso (ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kasvu).</i>
	Demografinen huoltosuhde	Indikaattori kuvaa alle 18- ja yli 65-vuotiaiden yhteenlaskettua määrää suhteessa 19–64-vuotiaiden työikäisten määrään. Indikaattori ilmentää kestävyysvajeen kehitystä. <i>Tavoitteena on tasapainoinen kehitys ja kestävyysvajeen hallinta.</i>
	Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo	Indikaattori ilmentää kotitalouksien varallisuuden kehitystä ja tätä kautta kertoo osin sosiaalisesta kestävydestä. <i>Tavoitteena on kasvava kehitys taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä tasolle.</i>
	Kirjastojen verkkokäynnit	Indikaattori ilmentää sähköisten kirjastopalveluiden saatavuutta ja käyttöä. <i>Tavoitteena on käytön kasvu</i>
	Muu kuin suomi ja ruotsi äidinkielenä	Indikaattori ilmentää osaltaan kulttuurista rikkautta ja monimuotoisuutta sekä kertoo kansainvälisyyteen liittyvästä kehityksestä. <i>Tavoitteena on lisääntyvä kehitys.</i>
	Patentihakemukset ja myönnetty patentit	Indikaattori ilmentää keksintöjen (tekniisten innovaatioiden jne.) määrää ja ammattimaista hyötykäyttöä. <i>Tavoitteena on määrän lisääntyminen.</i>
	Äänestysprosentti eduskuntavaaleissa	Indikaattori ilmentää kansalaisten aktiivisuutta vaikuttaa kansalliseen politiikkaan ja demokratian toteutumiseen. <i>Tavoitteena on lisääntyvä kehitys.</i>
	Äänestysprosentti eurovaaleissa	Indikaattori ilmentää kansalaisten aktiivisuutta vaikuttaa Eurooppa-politiikkaan ja kuvaa samalla demokraatiakehitystä tästä näkökulmasta. <i>Tavoitteena on lisääntyvä kehitys.</i>
	Äänestysprosentti kunnallisvaaleissa	Indikaattori ilmentää kansalaisten aktiivisuutta vaikuttaa kuntopoliitiikkaan ja paikallisdemokratian toteutukseen. <i>Tavoitteena on lisääntyvä kehitys.</i>
	Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot	Indikaattori ilmentää systemaattista T&K-toimintaa tutkitun tiedon käyttämisestä hyväksi uudenaikaisissa sovelluksissa. <i>Tavoitteena on lisääntyvä kehitys.</i>
	Väestö ja väestöennuste	Indikaattori kuvaa osaltaan maakuntien vetovoimaisuudesta. <i>Tavoitteena on kasvava väestömäärä.</i>
	Nuorisotyöttömien määrä	Indikaattori kuvaa 15–24-vuotiaiden työttömien osuutta vastaavan ikäisestä työvoimasta. <i>Tavoitteena on aleneva kehitys.</i>
	Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä	Indikaattori ilmentää pitkäaikaistyöttömyyden suhteellisen määrän kehityssuuntia. <i>Tavoitteena on aleneva määrä.</i>
	Työttömyysaste	Indikaattori ilmentää työttömien osuutta työvoimasta. <i>Tavoitteena on aleneva kehitys.</i>

Toimintaympäristömuutoksia kuvaavat indikaattorit

Näiden indikaattorien kehityssuuntakuvat löytyvät ympäristöstrategian osasta 2.

- Alueen ulkopuolella työssä käyvien osuus alueen työllisistä
- Kesämökkien lukumäärä
- Maatalousrakennusten määrä
- Maanteiden kuljetussuoritteiden osuus ja kuljetettu tavaramäärä
- Turvetuotanto
- Turkistuotanto
- Sähköntuotanto
- Energiantuotannon ongelmajätteiden määrä
- Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirin jäsenmäärä
- Kansallispuistojen kävijämäärät

Keskeiset ympäristöstrategian päivityksessä huomioidut asiakirjat

Vesien tila ja tulvariskien hallinta

- Periaatepäätös toimista Itämeren suojelemiseksi/ Suomen Itämeren suojeeluohjelma (Suomen ympäristö 569/ 2002)
- Vesiensuojelun suuntaviivat vuoteen 2015 (Suomen ympäristö 10/ 2007)
- Happamien sulfaattimaiden aiheuttamien haittojen vähentämisen suuntaviivat vuoteen 2020 (Maa- ja metsätalousministeriö 2/ 2011)
- Kansallinen kalatiestrategia (VNP 8.3.2012)
- EU:n Vesipuitelidirektiivi VPD 2000, Vesienhoitolaki (2004) ja asetus (2006)
- EU:n Meristrategiadirektiivi (Yhteisön meriympäristöpolitiikan puitteista), DIR 2008/56/EY
- EU:n tulvadirektiivi 2007/60/EY

Asutun ympäristön elinvoiman turvaaminen

- Rakennusperintöstrategia, VNP 13.6.2001
- Kulttuuriympäristöstrategia 2014 - 2020, VNP 20.3.2014
- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet VAT/ 2000, Tarkistus 13.11.2008
- Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, MMM/08/12/2014

Vähähiilisyys ja ilmastomuutoksen torjunta

- Energia- ja ilmastotiekartta 2050. Parlamentaarisen energia- ja ilmastokomitean mietintö 16. päivänä lokakuuta 2014. TEM 31/2014
- Kansallinen energia- ja ilmastostrategia. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 20. päivänä maaliskuuta 2013. VNS 2/2013 vp
- Tuulivoiman edistämisyöryhmän loppuraportti. TEM 3/2014, 31.3.2014
- Pienimuotoisen energiantuotannon edistämisyöryhmän loppuraportti. TEM 55/2014
- Euroopan komission vuoteen 2030 ulottuvat ilmasto- ja energiatavoitteet kilpailukykyiselle, varmalle ja vähähiiliselle EU:n taloudelle.

Monimuotoisuuden turvaaminen

- Valtioneuvoston periaatepäätös Suomen monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategiasta vuosiksi 2012 – 2020, luonnon puolesta – ihmisen hyväksi. – 30.12.2012
- Kansallinen metsäohjelma 2015 – Metsäalasta biotalouden vastuullinen edelläkävijä. VNP 16.12.2010
- Kansallinen vieraslajistrategia. MMM 2012
- VNP soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä 30.8.2012
- Luonnon monimuotoisuutta koskeva EU:n strategia vuoteen 2020. Euroopan komissio 2011.

Ympäristötietoisuuden edistäminen ja kestävä kehitys

- Suomi jonka haluamme 2050 - Kansallinen kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumus. – Kansallinen kestävä kehityksen toimikunta 2014.
- Kansallinen EU 2020 – strategia. VM 2012.
- Vähemmästä viisaammin – Kestävä kulutuksen ja tuotannon ohjelman uudistus, YM/2012.

Liitteet

Liite 1. Teemafoorumeihin osallistuneet henkilöt ja tahot

Kaikkien teemafoorumien sihteerinä toimi erikoissuunnittelija (ympäristöstrategiatyön koordinaattori) Hannele Ilvessalo-Lax.

VESIEN TILA JA TULVASUOJELU 28.5.2013

Vetäjä: Vesistöyksikön päällikkö Liisa Maria Rautio, Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus

Hagström Michael	Kokkolan kaupunki
Hakola Antti	Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus
Helander Hanna	MTK/ Etelä-Pohjanmaa
Holm Ann	Pohjanmaan liitto
Hyry Irma	Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus
Isosalo Ari	Intresseföreningen för en levande skärgård (IFLS)
Kaistila Kaarle	STKL ry
Korhonen Pirjo	Seinäjoen kaupunki
Luoma Mikael	Suomen Riistakeskus
Niemi Pirjo	Pohjanmaan liitto
Ojala Tapani	Suupohjan liikelaitoskuntayhtymä (Ilky)
Peltonen Katriina	Etelä-Pohjanmaan liitto
Rekilä Teppo	Keski-Pohjanmaan liitto
Säippä Kati	Vapo Oy
Väisänen Harri	Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus
Westberg Vincent	Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus
Ådjers Göran	Suomen metsäkeskus/ Rannikon alueyksikkö

VÄHÄHIILISYYS JA ILMASTONMUUTOKSEN TORJUNTA 3.6.2013

Vetäjä: Ympäristönsuojelupäällikkö Päivi Kentala, Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus

Ahonen Inka	Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus
Alhoniemi Olli	Westenergy Oy
Arola Olli	Vaasan Sähkö Oy
Blomberg Mauri	Vaskiluodon Voima Oy
Damlin Stefan	Wärtsilä Finland Oy
Hanhila Johanna	Thermopolis Oy
Holm Roger	Oy Alholmens Kraft Ab
Huovari Niina	Etelä-Pohjanmaan liitto
Pensar Anna-Karin	Pohjanmaan liitto
Santala Ville	Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus
Seppälä Matti	Etelä-Pohjanmaan ELY- keskus
Sivula Tapio	Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus
Uusitalo Heikki	ABB Oy
Ådjers Göran	Suomen Metsäkeskus/ Rannikon alueyksikkö
Åkers Leif	Ab Stormossen Oy

ASUTUN YMPÄRISTÖN ELINVOIMAN TURVAAMINEN 31.5.2013

Vetäjä: Alueidenkäyttöpäällikkö Jyrki Palomäki, Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus

Ahmas Kristina	Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo
Holm Ann	Pohjanmaan liitto
Kurtén Maria	Museovirasto
Lindroos Magdalena	Pohjanmaan museo
Mikkonen-Hirvonen Satu	Museovirasto
Ossi Juha	Pohjanmaan ELY –keskus
Pensar Anna-Karin	Pohjanmaan liitto
Rantala Matti	Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus
Räisänen Janna	Keski-Pohjanmaan liitto
Saartenoja Antti	Etelä-Pohjanmaan liitto

MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN 5.6.2013

Vetäjä: Luontoympäristöpäällikkö Esa Koskenniemi, Etelä-Pohjanmaan ELY -keskus

Björkman Peter	Pohjanmaan ELY –keskus
Grannas Fredrik	ÖSP
Helander Hanna	MTK/ Etelä-Pohjanmaa
Länsivierto Pekka	Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus
Niemi Pirjo	Pohjanmaan liitto
Peltonen Katriina	Etelä-Pohjanmaan liitto
Raatikainen Riitta	Suomen metsäkeskus/ EKP
Rinkineva-Kantola Leena	Etelä-Pohjanmaan ELY –keskus
Selander Annikka	Finlands Skogscentral/ Kustens
Wargén Lena	Metsähallitus

YMPÄRISTÖTIETOISUUDEN EDISTÄMINEN 28.8.2013

Vetäjä: Erikoissuunnittelija *Hannele Ilvessalo-Lax*, Etelä-Pohjanmaan ELY -keskus

Hagström Michael	Kokkolan kaupunki
Holm Ann	Pohjanmaan liitto
Isosalo Ari	Intresseföreningen för en levande skärgård r.f
Nori Irina	Pohjanmaan liitto
Rekilä Teppo	Keski-Pohjanmaan liitto
Saartenoja Antti	Etelä-Pohjanmaan liitto
Skoog Lasse	Intresseföreningen för en levande skärgård r.f.
Stoor Johan	Intresseföreningen för en levande skärgård r.f
Ådjers Göran	Suomen metsäkeskus/ Rannikko

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 50/2015				
Vastuualue Ympäristö ja luonnonvarat				
Tekijät Hannele Ilvessalo-Lax		Julkaisuaika Kesäkuu 2015		
		Kustantaja Julkaisija Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja toimeksiantaja Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
Julkaisun nimi Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien ympäristöstrategia 2014 – 2020 – kohti eurooppalaista kestävän kehityksen edelläkävijäaluetta Osa 1				
Tiivistelmä <p>Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan yhteinen ympäristöstrategia kaudelle 2014 - 2020 on laadittu laajana alueellisena yhteistyönä. Aiemman kauden ympäristöstrategia on päivitetty vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Strategia-kausi noudattaa EU-ohjelmakausia. Ympäristöstrategia on Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ELY-keskusten sekä Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen yhteinen linjaus alueen ympäristön parhaaksi ja kestävän kehityksen toteutumiseksi alueella. Visiona on kehittyminen eurooppalaiseksi kestävän kehityksen esimerkkialueeksi ja alueelliseksi edelläkävijäksi vuoteen 2030 mennessä. Vision toteutumisessa painotetaan viittä eri teemaa. Nämä ovat vesien hyvän tilan saavuttaminen ja tulvariskien hallinta, asutun ympäristön elinvoiman turvaaminen, vähähiilisyys ja ilmastonmuutoksen torjunta, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä ympäristötietoisuuden edistäminen. Indikaattorit muodostavat vision sekä päätavoitteiden toteutumisen seurannan ytimen. Ne on jaettu sekä avainindikaattoreihin että muihin seurantaindikaattoreihin. Ympäristöstrategian koordinaatiovastuu on ollut Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksella.</p>				
Asiasanat (YSA:n mukaan) Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa, strategia, ympäristö, ympäristöstrategia, kestävä kehitys, tulvariskit, ympäristötietoisuus, luonnon monimuotoisuus, ilmastonmuutos				
ISBN (painettu)	ISBN (PDF)	ISSN-L	ISSN (painettu)	ISSN (verkkopainettu)
	978-952-314-274-9	2242-2846	2242-2846	2242-2854
www		URN	Kieli	Sivumäärä
www.doria.fi/ely-keskus		URN:ISBN:978-952-314-274-9	Teksti	Teksti
Kustannuspaikka ja aika				
Seinäjoki 2015				

PRESENTATIONSBLAD

Publikationens serie och nummer Rapporter 50/2015				
Ansvarsområde Miljö och naturresurser				
Författare Hannele Ilvessalo-Lax		Publiceringsdatum Juni 2015		
		Utgivare Förläggare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten		
		Projektets finansiär uppdragsgivare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten		
Publikationens titel Miljöstrategi för Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten 2014 – 2020 – Mot en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling, Del 1				
Sammandrag Den gemensamma miljöstrategin för Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten under perioden 2014–2020 har utarbetats i omfattande regionalt samarbete. Miljöstrategin för föregående period har uppdaterats för att den ska motsvara den förändrade verksamhetsmiljön. Strategiperioden följer EU-programperioden. Miljöstrategin är NTM-centralerna i Södra Österbottens och Österbottens samt Södra Österbottens förbunds, Mellersta Österbottens förbunds och Österbottens förbunds gemensamma riktlinje för miljöns bästa och hållbar utveckling i regionen. Den gemensamma regionala visionen är att området ska utvecklas till en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling och en regional föregångare fram till år 2030. För att verkställa visionen poängteras fem olika teman som är bättre vattenstatus och hantering av översvämningsrisker, trygghet av den bebyggda miljöns livskraft, utsläppssnålhet, bekämpning av klimatförändringen, trygghet av mångfalden samt främjande av miljömedvetenhet. Dessa teman har delats in i nyckelindikatorer och andra uppföljningsindikatorer. NTM-centralen i Södra Österbotten har haft ansvaret för att koordinera utarbetningen av miljöstrategin.				
Nyckelord (enligt Allärs)				
ISBN (tryckt)	ISBN (PDF)	ISSN-L	ISSN (tryckt)	ISSN (webbpublikation)
	978-952-314-274-9	2242-2846	2242-2846	2242-2854
WWW www.doria.fi/ely-keskus		URN URN:ISBN:978-952-314-274-9		Språk finska
				Sidantal 60
Förläggningsort och datum Seinäjäki 2015				

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan yhteinen ympäristöstrategia kaudelle 2014–2020 on laadittu laajana alueellisena yhteistyönä. Aiemman kauden ympäristöstrategia on päivitetty vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Strategiakausi noudattaa EU-ohjelmakausia. Ympäristöstrategia on Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ELY-keskuksien sekä Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen yhteinen linjaus alueen ympäristön parhaaksi ja kestävän kehityksen toteutumiseksi alueella. Visiona on kehittyminen eurooppalaiseksi kestävän kehityksen esimerkkialueeksi ja alueelliseksi edellä kävijäksi vuoteen 2030 mennessä. Vision toteutumisessa painotetaan viittä eri teemaa. Nämä ovat vesien hyvän tilan saavuttaminen ja tulvariskien hallinta, asutun ympäristön elinvoiman turvaaminen, vähähiilisyys ja ilmastonmuutoksen torjunta, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä ympäristötietoisuuden edistäminen. Indikaattorit muodostavat vision sekä päätavoitteiden toteutumisen seurannan ytimen. Ne on jaettu sekä avainindikaattoreihin että muihin seuraintindikaattoreihin. Ympäristöstrategian koordinaatiovastuu on ollut Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksella.

RAPORTEJA 50 | 2015

ETELÄ-POHJANMAAN, KESKI-POHJANMAAN JA POHJANMAAN MAAKUNTIEN YMPÄRISTÖSTRATEGIA 2014 - 2020 - KOHTI EUROOPPALAISTA KESTÄVÄN KEHITYKSEN EDELLÄKÄVIJÄALUETTA, OSA 1

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-314-274-9 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkopainos)

URN:ISBN: 978-952-314-274-9

www.doria.fi/ely-keskus

